

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 3 (1195) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 21 СТУДЗЕНЯ 1979 г. ЦАНА 60 гр.

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

УСЁ З ЗЯМЕЛЬКІ

Калі толькі пачынаецца размова пра ганчара, на язык заўсёды так і просіцца вядомая прыказка: „не святыя гаршчкі лепяць“. Так то яно так, але вылепіць звычайны гладыш, верціху, міску ці кубачак нават — гэта не такая ўжо простая справа. А што ўжо казаць, калі возьмем розныя аздобленыя багатымі ўзорамі вазы, насценныя замыславатыя, размаляваныя талеркі, далікатныя мініяцюрныя флакончыкі і мноства іншага? Усё гэта лічыцца мастацкай керамікай, хоць яго радавод пачынаецца ад звычайнага гладыша.

Керамічныя вырабы Беластоцкай спулдзельні народнага і мастацкага рамяства не толькі не залежваюцца ў гандлёвых складах, але якраз наадварот: колькі б іх не пайшло ў крамы, яны адразу ж распрадаюцца. Асабліва славутая беластоцкая зялёная кераміка. На яе „палююць“ па ўсёй Польшчы, яна карыстаецца вялікім попытам у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, яе любяць у Швецыі, Японіі і шэрагу іншых краін свету. І не выпадкова: беластоцкія вырабы ўсіх захапляюць сваімі арыгінальнымі формамі і надзвычай густоўнымі ўзорамі і колерамі.

Набываючы іх у падарунак знаёмым пры розных нагодах ці таксама сабе, каб паставіць на самым відным месцы ў пакоі, мы нават і не здагадваемся, хто гэта са звычайнай гліны вычароўвае такую прыгажосць.

На керамічным прадпрыемстве спулдзельні працуе некалькі дзесяткаў чалавек, і ўсе яны дбаюць пра высокія мастацкія і ўжытковыя якасці сваіх вырабаў. Аднак цэнтральнай постаццю сярод іх з'яўляецца **Іосіф Гайдучэня** — звычайны рабочы. Усе ў спулдзельні з вялікай пашанай і сардэчнасцю гавораць пра гэтага чалавека: „наш пан Юзэф“, „залатыя рукі“, „добры дух нашай спулдзельні“, „наш самародны талент“...

І вось я размаўляю з гэтым пяцідзесяціпяцігадовым, сярэдняга ўзросту хударлявым і рухлівым чалавекам. У яго блакітных вачах бачу тыя задуменнасць і спакой, што ўласцівы перш за ўсё беларускім сялянам. Бо і паходзіць І. Гайдучэня з вёскі Дрэчаны, што каля Свіслачы. У 1944-46 гадах працаваў ён на керамічным прадпрыемстве ў суседніх Ганчарах. Там спазнаў таямніцы вырабу самых разнастайных вырабаў з гліны. І калі ў 1946 годзе разам з сям'ёй і родзічамі пераехаў у вёску Зубры, што каля Гарадка, адразу разам з братам Станіславам узяліся за гаршэчніцтва. Збудавалі за сялом печ, на зіму нарыхтавалі гліны, каб добра „злясавалася“, навазілі дроў і селі да нажных у тыя часы ганчарных колаў.

— Попыт на нашыя гаршчкі быў вялікі, — успамінае тыя далёкія ўжо часы І. Гайдучэня. — Прадавалі мы іх цэлымі вазамі на торгу ў Гарадку і на месцы ў Зубрах. Вазілі таксама па вёсках па ўсім абшары, ад Крынак пачынаючы і аж на Ялоўцы канчаючы. Бралі іх людзі нарасхват. Памятаю, аднойчы цэлую фуру розных гладышоў, верцехаў, місак ды кубкаў мы распрадалі за пару гадзін у адной толькі вёсцы Падазяраны. Ведаеце, пасля вайны ў людзей надта ж посуду бракавала. А і не продаж гэта ў нас быў, а проста абмен: за пасудзіну мы бралі столькі збожжа, колькі ў яе ўлезла. Уся наша сям'я ў той цяжкі час з ганчарства і кармілася, і апраналася, і гаспадарку заводзіла...

Але потым настаці непрыхільныя для саматужнага рамяства часы: павысіліся розныя падаткі і зменшыўся спрос на яго вырабы, бо ў крамах стала ўсё болей прыбываць эмаліяванага, шклянога ды іншага посуду. З ганчарнай печы каля Зуброў цалкам перастаў віцца пахучы дымок, пад паветкай зарасло павуціннем кола. І. Гайдучэня падаўся ў 1950 годзе да працы на чыгунцы і працаваў там пры розных работах на пабудове і пры доглядзе пуці да 1964 года.

— Ці не хацелася да ганчарнага кола, пытаеце... Чаму ж не? Але ўсё неяк не выходзіла. Але як толькі пачуў я, што ў гэтай спулдзельні ёсць свабоднае месца для ганчара, адразу сюды падаўся. Як першы раз узяўся гліну мясіць, то, ведаеце, аж сэрца зайграла...

І так ужо пятнаццаць год з-пад яго ўмелых рук выходзяць усе формы для адліўкі славутай зялёнай керамікі. Ён даглядае за тым, каб гліна з машыны была адпаведна мяккая, і яшчэ яе дадаткова месіць рукамі. Пад яго пальцамі на электрычным ужо ганчарным коле, быццам у казцы, вырастаюць розныя чароўныя вазоны, вазы, флаконы і мноства іншага. Без яго не абыходзіцца закладка вырабаў у печы для выпальвання і ўжо аніяк не бывае, каб закончылася гэтае самае выпальванне не пад яго спрактыкаваным вокам. Ва ўсю гэтую працу ён укладае ўсяго сябе, усе свае помыслы. А іх у І. Гайдучэні не мала: нядаўна ён разам з мастаком-керамікам запраектавалі новую форму вялікага флакона на кветкі. У гэтай форме адрадзіліся тыя вялікія паліваныя слаі, якія ён рабіў у Ганчарах і Зубрах ды прадаваў сялянам на замочванне брусніц ці засолку грыбоў. І гэта далёка не першы раз...

У часе нашай размовы ён некалькі разоў збягаў з канторкі па стромкіх усходнях уніз, да печаў, хоць там працавалі адказныя людзі ды трымцелі стрэлкамі розныя спецыяльныя кантрольныя апараты. „Але, — маўляў ён, — я больш на сваё вока прыкідваю, ці яшчэ паліць, ці ўжо канчаць. Бо гэтыя самыя апараты, то штука добрая, але людское вока пэўнейшае...“

Неабходна дадаць, што гэты чалавек штодня ўстае а трэцяй або чацвертай гадзіне раніцы, ідзе каля трох кіламетраў на чыгуначную станцыю, каб на сёмую быць на рабоце. Пасля работы ён чакае цягніка і вяртаецца ў Зубры недзе каля шасці гадзін вечара. І так і ўлетку, і ўзімку...

— І, вярнуўшыся дахаты, яшчэ ўсю гаспадарку даглядзець трэба, — заўважае ён. — Праўда, яе ў нас з жонкай усяго каля сямі гектараў, але як ні як, работы хапае. Ды я не наракаю: люблю і каля гаршчкоў гэтых самых пахадзіць так, каб яны людзям да спадобы прыйшліся, ну і каля гаспадаркі таксама ахвоч патупаць, каб люба воку было...

Дзеці І. Гайдучэні працуюць у сельскагаспадарчым кааператыве ў Зубрах: сын Генрык узначальвае палявую брыгаду, а дачка Данута працуе рахункаводам. Яны такія ж ахвочыя і дбайныя ў працы, як і іхні бацька.

А ён усё сваё жыццё зачараваны то гаршчкамі, якіх ужо выпусціў у свет сотні тысяч, калі не мільёны, і сваімі загонцамі з жытам, авёсікам, бульбачкай. „Бачыце, — задуменна кажа ён, — усё яно з зямелькі гэтай самай....“

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

* ✲ *

Вецер грукнуў форткай.
Прабудзіся.
Пачалося восені выццё.
Калі можаш абысціся —
Абыдзіся
Без жабрацкай скаргі на жыццё.

Што з таго, што ў нечым ты раскаешся,
Спавядальна ў грудзі патаўчэш?
Ад сябе самога не схаваешся,
Ад сябе самога не ўцячэш.

Лёгка мы сабе грахі даруем,
Іншых б'ём з-за дробнае віны,
Ад малой няўдачы ўжо гаруем,
Забываем гора дзён вайны.

І, да блізкіх вельмі неашчадныя,
Рэдка вымаўляем мы: „Прабач“.
Веру я у слёзы ачышчальныя,
Веру ў добры дзень пасля няўдач.

Лістападу радуйся, і снежню,
І вятрам асеннім, і снягам.
І малая крыўда здасца смешнай,
І як слаўна жыць — адчуеш сам.

Гэта ўсё не штучная бадзёрасць,
Ісціну адну ты зразумей:
Тое, што здаецца нам будзённым,
Нібы свята ўспомніцца пазней.

* ✲ *

Хмары плаваюць над намі,
Зеляніна ўсё радзей.
Раз'яднанне, раз'яднанне
Дрэў, і птушак, і людзей.

Лісця жоўтае кружэнне,
Насцярожанасць травы.
Адчужэнне, адчужэнне
Ад высокай сінявы.

Гром апошні раз прагрукаў...
Дзе самоту мне падзець?
Ток і лазня, печ і грубка,
Вы ядналі век людзей.

Што людзей яднае зараз?
А ўсё тое ж: поле, цэх.
Часам чара, часам кара,
Часам грэх, а часам смех.

А суседзі сына жэняць,
Тут не восеньскі настрой...
Лісця жоўтае кружэнне,
Спелы яблычны настой.

* ✲ *

А птушкі знікаюць...
Не верце
Паклёпніцкім слухам такім.
На стомленых крылах праз вецер
Вяртаюцца з поўдня гракі.

Навошта у верш прывалок я
Вясёлае племя гракоў?
Па вушы, па вочы, па локці
Мяне засмактаў неспакой.

Мне блага з-за нейкіх падманаў,
І тупае злосць за сцяной.
Імгла сакавіцкім туманам
Стаіць між табою і мной.

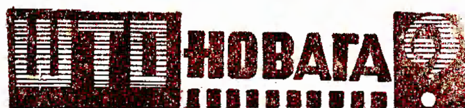
І я ўжо баюся; забуду
І нават у сне не прысню
Сваю дарагую зануду,
І праўду яе, і хлусню...

Пасля каламутных мяцеліц
Мы удвух ля акна памаўчым
І скажам: „Гракі прыляцелі...“
Сайрасаў, ты тут ні пры чым.

Пімен Панчанка

Піліпкі. Аб гэтай вёсцы чытайце на стар. 4 („Гаворыць солтыс Ваўранюк“). *Фота М. Шаховіча.*

Смяротныя забавы

Здаецца, захапленне скейтбордам — дошка на чатырох роліках — у Англіі ідзе на спад. Адбываецца гэта з-за вялікага росту колькасці ахвяр сярод прыхільнікаў новага віду забавы. Не выратоўвае нават спецыяльная форма, якая нагадвае даспехі хакеіста.

Паводле даных каралеўскага таварыства па папярэджанню няшчасных выпадкаў, у Англіі ў мінулым годзе на шпітальных ложках апынулася сто тысяч чалавек. Ёсць і смяротныя выпадкі. Большасць ахвяр — дзеці. У краіне няма месц, прызначаных для катання на „дошках“. Натуральна, падлеткам застаецца праезджая частка.

Прыхільнікі скейтборда патрабуюць ад улад стварыць спецыяльныя паркі па прыкладу амерыканскіх — такім чынам зменшыцца колькасць сутычак з аўтатранспартам. Аднак працўнікі „дошкі“ гавораць, што гэта не гарантыя. Яны спасылаюцца таксама на тое, што новая цацка вельмі дарагая. Да іх далучаецца служба аховы здароўя, якая ў мінулым годзе патраціла на лячэнне няўдалых скейтбардыстаў шэсць мільёнаў фунтаў стэрлінгаў.

Беспрацоўе

Найвышэйшы ўзровень беспрацоўя ў параўнанні з іншымі землямі ФРГ зарэгістраваны ў Саары. На 150 тысяч чалавек, занятых у прамысловасці Саара, прыпадае звыш 28 тысяч беспрацоўных. Пад пагрозай могуць аказацца ўвогуле 75 тысяч рабочых месц. Гэтыя даныя прыводзіць прафсаюзны штотыднёвік „Вельт дэр арбайт“.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

110 гадоў назад

25.I.1869 нар. А. Гурыновіч, беларускі паэт-дэмакрат, рэвалюцыянер. Пісаў на бел., польскай і рус. мовах. Адзін з пачынальнікаў у бел. л-ры элегічна-пейзажнай, песенна-фальклорнай лірыкі, жанраў балады і байкі. Пам. 26.I.1894.

55 гадоў назад

21.I. 1924 у 18 гадзін 50 мінут у Горках памёр Ленін. 23 студзеня труна з яго целам была перавезена ў Маскву і ўстаноўлена ў Калоннай зале Дома Саюзаў. Пяць дзён і начэй працоўныя развітваліся з сваім любімым правадыром. 27 студз. Леніна пахавалі на Краснай плошчы ў спецыяльна збудаваным Маўзалеі.

30 гадоў назад

25.I.1949 створаны Савет эканамічнай узаемадапамогі. Краіны-ўдзельніцы: Балгарыя, Венгрыя, ГДР, Польшча, Румынія, СССР, Чэхаславакія, Манголія (1962), Куба (1972). У рабоце СЭУ ўдзельнічае Югаславія, як назіральнікі ўдзельнічаюць прадстаўнікі інш. сацыяліст. краін. Выканаўча-адм. орган СЭУ — сакратарыят, знаходзіцца ў Маскве.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 33. Nakład 7.850 egz. S-4

Галоўны корпус абласной бальніцы горада Брэста. *Фота У. Казлова.*

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

На варце нашага здароўя

У 1913 годзе на тэрыторыі Беларусі працавала 1167 лекараў (разам з зубнымі); на 10 тысяч жыхароў прыходзілася 1,7 лекара, гэта значыць, адзін лекар прыходзіўся амаль на 6 тысяч чалавек; сярэдняга медыцынскага персаналу на 10 тысяч насельніцтва было ўсяго 3,2 асобы.

Абсяг лекарскай дапамогі на вёсцы даходзіў да 60-100 кіламетраў — ад 50 да 100 тысяч жыхароў на адзін пункт аховы здароўя. Пры тадышняй адсутнасці транспарту і бездарожжы гэта абазначала, што большасць вясковага насельніцтва фактычна была пазбаўлена магчымасці лячыцца.

Хірургічную дапамогу можна было атрымаць толькі ў вялікіх гарадах, а спецыялізаваная дык наогул яшчэ толькі-толькі пачыналася. Санітарная і супрацьэпідэмічная службы таксама яшчэ толькі паўставалі. Большасці людзей лякарствы былі недаступныя, бо былі вельмі дарагія. Нярэдка іх нельга было таксама дастаць у патрэбным часе: у Беларусі было ўсяго каля 300 невялікіх аптэкаў.

Захворванні і смяротнасць насельніцтва былі вельмі высокія, сярэдняя працягласць жыцця складала ўсяго 37 гадоў. Найбольш памірала дзяцей, памірала кожнае пятае дзіця, не дажыўшы нават года...

З першых жа дзён устанаўлення Савецкай улады ўрад рэспублікі прыняў захады для арганізавання агульнадаступнай кваліфікаванай медыцынскай дапамогі, ліквідацыі і спадчыны мінулага — сацыяльных, масавых заразных і іншых захворванняў. Былі нацыяналізаваны прыватныя бальніцы і аптэкі, пачалося будаўніцтва новых бальніцаў і аптэкаў, былі выдзелены сродкі на падрыхтоўку медыцынскіх кадраў...

У пачатку 1941 года ў рэспубліцы працавала 514 бальніц, гэта значыць, у два разы болей, чым у 1913 годзе, а колькасць бальнічных ложкаў павялічылася ў 4,6 разоў. Амбулаторна-палiклінічных цэнтраў (паліклінікаў, дыспансераў і г.д.) было ўжо больш 1,5 тысячы. На 10 тысяч жыхароў прыходзілася цяпер 5,7 лекараў і 19,7 асоб сярэдняга медыцынскага персаналу.

Вялікая Айчынная вайна, трохгадовая акупацыя тэрыторыі Беларусі нямецка-фашысцкімі захопнікамі нанеслі нязмерна цяжкія страты народнай гаспадарцы і насельніцтву рэспублікі.

Было знішчана 80 працэнтаў лячэбных цэнтраў, усе вялікія бальніцы, медыцынскія інстытуты; пашыраліся тыф, дызентэрыя, малярыя, сухоты і іншыя заразныя і эпідэмічныя захворванні.

У часе вайны большасць працаўнікоў медыцыны пайшло на фронт і гераічна змагалася ў радах Савецкай Арміі. Сотні лекараў і медыцынскіх сёстраў змагаліся за жыццё людзей у партызанскіх атрадах.

Пасля перамогі ўсё давялося пачынаць ад пачатку. Але ўжо да 1950 года ўсе цэнтры аховы здароўя былі не толькі адбудаваны, але і расшыраны.

Найхутчэй наша ахова здароўя развівалася ў апошнія пяцігодкі. Шмат мільёнаў рублёў накіроўвае дзяржава на гэта. У апошнім часе ў рэспубліцы паўсталі такія вялікія цэнтры лячэбна-прафілактычнай дапамогі насельніцтву: бальніцы на 800-1000 месц у абласных гарадах, новая бальніца для інвалідаў вайны каля Мінска, радзільныя дамы ў Пінску і Маладзечне, дзіцячая бальніца ў Баранавічах, заразная бальніца і комплекс медыцынскага інстытута ў Гродне, цэнтральныя бальніцы ў 11 раённых цэнтрах. Збудавана многа ў сталіцы рэспублікі: бальніца на 1000 ложкаў, дзве дзіцячыя бальніцы, радзільныя дамы, бальніца хуткай дапамогі, паліклініка і бальнічныя гмахі, санітарна-эпідэміялагічныя станцыі...

Вялікая ўвага адводзіцца медыцынскай апецы над рабочымі прамысловых прадпрыемстваў. Лекары праводзяць там дыспансёрны нагляд за працоўнымі, прафілактычныя медыцынскія агляды, каб прадухіляць захворванні, вывучаюць умовы працы і дабіваюцца ліквідацыі тых з'яваў, якія могуць шкодна ўздзейнічаць на здароўе. Захварэўшыя праходзяць згодна з медыцынскімі паказаннямі неабходны курс лячэння — у паліклініках і бальніцах, у санаторыях або прафілакторыях (прафілакторыі створаны пры вялікіх прадпрыемствах, у іх рабочыя праходзяць спецыяльнае лячэнне і адпачываюць штодня пасля працы).

З асаблівай увагай адносяцца ў нас да здароўя маці і дзіцяці. Даволі сказаць пра такі хоць бы факт, як стварэнне спецыяльнага Навукова-даследчага інстытута аховы мацярынства і дзяцінства.

Лекараў у Беларусі рыхтуюць тры медыцынскія інстытуты, а сярэдні медыцынскі персанал — 18 вучылішчаў. Перыядычна, раз у 5 год, лекар абавязаны праходзіць курс павышэння кваліфікацыі ў Беларускім інстытуце ўдасканальвання лекараў або ў іншых падобных інстытутах краіны.

І вядома, развіццё аховы здароўя непарыўна звязана з навуковымі даследаваннямі. У рэспубліцы працуе каля 2 тысяч навуковых працаўнікоў медыцыны. Вынікі іх даследаванняў шырока ўводзяцца ў практыку.

Беларускія працаўнікі аховы здароўя выязджаюць на Кубу, у Малі, Мазамбік, Конга, Анголу, Гвінею і іншыя развіваючыеся краіны, дзе яны дапамагаюць рыхтаваць нацыянальныя медыцынскія кадры, аказваюць мясцоваму насельніцтву бескарыслівую дапамогу. У той час у рэспубліку прыязджаюць для азнаямлення і на стаж лекары з іншых краін. Адбываецца шырокі ўзаемны абмен метадамі лячэння і навуковымі дасягненнямі.

Любоў Мартыновіч,
намеснік міністра аховы здароўя Беларускай ССР

Вынікі конкурсу „Карэспандэнт года“ за 1978 ● Размова з дырэктарам беластоцкага тэатра ● Кавалер Ордэна Адраджэння Польшчы (новы цыкл) ● Дзявочы вечар ● Піліп Саскі падхмялеў, і што з гэтага выйшла ● Весткі з Бельска, Гусакоў, Заблудава, Нараўкі, Новага Ляўкова, Шымак, Палічнай, Мора, Белак, Грабаўца, Лукі ● Калі ў сне ажывае мёртвы ● Чаму Кастусь асёл ● Песня „Zegarmistrz światła”.

Sobota 20 I — 8.35 Pr. dnia. 8.40 Radzimy rolnikom. 8.50 Magazyn lotniczy. 9.20 Uznanie — radz. dramat obycz. 11.00 Program dla dzieci. 14.00 Studio 2.

Niedziela 21 I — 7.15 TTR. Nasze spotk. 7.35 Alarm przeciwpoż. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 Antena. 10.55 Dziennik. 12.10. Rolnicze rozmowy. 12.40 Poranek symfoniczny. 13.40 Piórkiem i węglem. 14.05 Gram dla... — teletur. 14.50 Koncert życzeń. 15.25 Curro Jimenez — ser. przyg. 16.25 Los. Dużego Lot. 16.40 Tele-Echo. 17.40 Sport. 18.10 Rozrywkowe widowisko muzyczne. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Ślad na ziemi — odc. II ser. 22.00 Sport. 22.15 Przeboje mistrzów — odc. V.

Poniedziałek 22 I — 13.30 Teleferie: Narciarstwo — wielka przygoda — film dok. fr. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — mat. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Zwierzyniec. 17.25 Echa sportowej niedzieli. 17.35 Trzy siostry, biedny ojciec — kom. NRD. 19.00 Dziwny świat kota Filomona. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. A. Wampiłow: Niezdarny NakonIecznikow. 21.25 Śledztwo zostało wznowione. 21.55 Komedia omyłek — teletur. 22.40 Dziennik.

Wtorek 23 I — 9.00 Dla kl. I lic. J. pol. 12.55 Pr. dla szkół średnich: Rodzina współcz. 13.00 W drodze do nowego. 13.30 Teleferie: TDC — magazyn gier i zabaw. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Studio Młodych. 17.25 Stawka — teletur. 17.50 Sonda. 18.15 Raj zwierząt — ser. przyr. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Pogoda dla bogaczy — ser. ang. 21.25 Świadkowie. 21.45 Teatr Małych Form. J. Tuwim „Bal w operze”. 22.20 Dziennik.

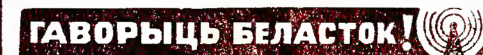
Środa 24 I — 13.30 Teleferie: W drodze na Kasjopeję — odc. I ser. radz. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Entliczek-słowniczek. 17.15 Los. Małego Lot. 17.30 Dom i my. 17.45 10 minut — teletur. 18.05 Skarbiec. 18.35 Między nami jaskiniowcami. 19.00 Przygody rozbójnika Rumcajsa. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Film TV na świecie: Dulcinea — film hiszp. 21.30 Kapela Czerniakowska — film rozr. 22.00 Dziennik. 22.15 Proscenium.

Czwartek 25 I — 9.00 Dla kl. I lic. J. pol. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 12.55 Dla kl. IV lic. J. pol. 13.30 Teleferie: Spotkanie na Kasjopei — odc. II ser. 15.15 Pr. dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Czwartek TDC. 18.20 W pracowniach naukowców WAT. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Wiewiórka Flic. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Komisarz Moulin — fr. ser. sens. 22.15 Pegaz. 23.00 Dziennik.

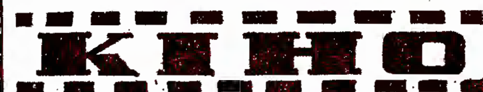
Piątek 26 I — 13.30 Teleferie TDC — magazyn gier i zabaw. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 W kręgu rodziny. 17.55 Jedenaste przykazanie — odc. ser. CSRS. 19.00 Ósiołek poznaje świat. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zaległy urlop — film obycz. 21.30 Koncert Wielkiej Ork. PRiTV. 22.05 Planeta ziemia. 22.35 Dziennik.

Piątek 19 I — 7.50 Film fab. 9.00 Koncert. 17.50 Film ser.
Sobota 20 I — 7.35 Film ser. 12.50 Koncert życzeń. 15.30 Sport. 16.50 Opera.
Niedziela 21 I — 9.00 Film anim. 12.00 Spektakl. 14.05 Klub film. 15.01 Sport. 16.00 Panorama międzynar. 17.25 Film fab. 19.35 Koncert.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Goń mnie aż cię złapię — fr. 23—24. W krainie pieczonych gołąbków — NRD 25—26. Koronczarka — szwajc. 27—28.

Bielsk Podl. Kieszonkowe — fr. 22—23. Niezwykła Sarah — ang. 24—25. Wśród nocnej ciszy — pol. 26—27. Syndykat zbrodni — USA 28.

Czeremcha Zaginęła dziewczyna — czes. 23—24. Sprawa Gorgonowej — pol. 27—28.

Czyże Lato z kowbojem — czes. W gwiezdnym pyle — NRD 24—28.

Gródek Azyl — pol. 27—28.

Hajnówka Spotkanie — ang. 22—24. Intryga rodzinna — USA 25. Do krwi ostatniej — pol. 26—28.

Michałowo Maratończyk — USA 23—24. Niebezpieczna siostrzenica — czes. 25—26. Rok święty — fr. 27—28.

Mielnik Perkusja, dzięcioł i dziewczyna — radz. 24. Każdy ma swoje piekło — fr. 27—28.

Milejczyce Zakręt — pol. Miłosne życie Budimira Trajkovicia — jug. 24—28.

Narew Królowa pszczół — pol. Ofiara namiętności — hiszp. 24—28.

Narewka Rozumiemy się bez słów — czes. Zdrajczyni — radz. 24—28.

Nurzec Tajemniczy mnich — radz. 23—24. Goździki w celofanie — NRD 25—26. Joe Valachi — wł. 27—28.

Orla Trochę nadziei — NRD. Goń mnie aż cię złapię — fr. 24—28.

Rajsk Bałwanek płynie do Afryki — NRD. Sprawa Gorgonowej — pol. 24—28.

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

Прайшло больш года з таго часу, калі ў Райску ў Бельскай гміне быў перададзены ў карыстанне вясковы дом культуры. Райск — гэта вёска, у якой пражывае паўтысячы жыхароў. Усе вяскоўцы дружныя, працавітыя і актыўныя. Культурны цэнтр быў пабудаваны ў грамадскім пачыне. З гэтай мэтай быў выкарыстаны адзін з ліквідаваных вялікіх драўляных дамоў у Беластоку. Дапамаглі і гмінныя ўлады. Пабудова дома культуры каштавала 1,2 млн. злотых. Значны тут удзел грамадскай працы і добраахвотных складчын. У новым будынку ёсць некалькі прасторных, з прыгожай стылізаванай і навейшай мэбляй залаў. На першым паверсе змяшчаецца адзіная ў нашым рэгіёне вясковая галерэя мастацтва. Была тут арганізавана выстаўка гуашы беластоцкага мастака Славаміра Худзіка. Затым была падрыхтавана выстаўка фотарэпарцёраў пад загалоўкам „Беласток у аб'ектыве". Гэтыя выстаўкі карысталіся вялікім зацікаўленнем мясцовага асяроддзя.

Дом культуры мае тэлевізар для каляровых перадач, стэрэафанічны прайгравальнік, піяніна, усе прылады для дыскатэкі. Галоўнае праўленне БГКТ у Беластоку перадало мясцовым удзельнікам хору 15 касцюмаў за 25 тысяч злотых.

ПУЛЬС ДОМА КУЛЬТУРЫ

У маі мінулага года ў Райску адбыліся: святкаванне Дня дзеяча культуры Беластоцкага ваяводства і фінал святкавання Месяца нацыянальнай памяці, гасцілі нават журналісты цэнтральнай прэсы. За ўдзел у спаборніцтве культурнай актыўнасці вясковых асяроддзяў клуб „Рух" у Райску атрымаў узнагароду. Былі таксама ўзнагароджаны Яўгенія Шумская (кіраўнічка клуба), Марыя Іванюк (старшыня гуртка вясковых гаспадыняў) і Васіль Дамброўскі (солтыс).

Дзейнасцю клуба кіруе рада клуба ў складзе: Святлана Матэнька (старшыня), Ірэна Пстыга, Васіль Дамброўскі і Васіль Мікалаюк.

Адбыліся шматлікія мерапрыемствы: з пастаноўкамі прыязджалі акцёры з кракаўскага тэатра, моладзь арганізавала свае сходы, танцавальныя вечарыны, розныя конкурсы на выбраныя тэмы, настольныя ігры.

У доме культуры займаецца пад кіраўніцтвам Пятра Нявінскага 13-асабовы хор і інструментальны маладзёжны калектыў. Хор з Райска выступаў на беларускіх фэстынах і з іншых нагод у Літвінавічах, Мокрым, Рыбаках, Орлі, Крывой і ў Бельску. Цяпер рыхтуецца ён да конкурсу „Беларуская песня-79". Што жанчыны рыхтуюць, няхай будзе іх таямніцай. Варта толькі дадаць, што ў жаночы хор раней прыйшоў Ігнат Мамотка і нядаўна далучыўся яшчэ Мікалай Чарвінскі. Яны ўдзельнічаюць ва ўсіх рэпетыцыях хору, якія адбываюцца ў чацвяргі, суботы і нядзелі.

У інструментальным калектыве займаецца ад кастрычніка мінулага года 16 вучняў з мясцовай школы. Іграюць яны на мандалінах, гітарах, банджо і іншых музычных інструментах.

У доме культуры мае сваё памяшканне 30-асабовы гурток вясковых гаспадынь. У ім ёсць камплектная кухонная мэбля, кухонны сервіз, халадзільнік, газавая пліта. Тут райскія кабеты арганізавалі кулінарныя і кравецкія курсы, вучыліся пячы здобныя пірагі і каравай (найсмачнейшыя і найпрыгажэйшыя былі ўзнагароджаны). Хопіць тут настольнай заставы не на адно вяселле, не на адну вялікую гасціну або хрэсьбіны. У цэнтры культуры дэманструюцца кінафільмы (17 снежня райчане глядзелі польскую камедыю „Самі сваё"). Кінаапаратары тут мясцовыя. У некаторыя дні яны ездзяць з кінаперасоўкай у суседнія вёскі.

У адной зале дома культуры дзейнічае бібліятэчны пункт гміннай бібліятэкі ў вёсцы Аўгустова. Вядзе яго Зоя Каліноўская. З бібліятэчных кніжак карыстае 95 асоб з Райска. Гэты бібліятэчны пункт — вялікая выгада для ўсіх. Не трэба хадзіць у філіял бібліятэкі ў Гацькі або ў бібліятэку ажно ў Аўгустова.

Я. Целушэцкі

УСПАМІНЫ (3)

ЦІШЫНЯ ПЕРАД БУРАЙ

Гады 1951-1952-1953. Называю іх цішынёй перад бурай. У гэтых гадах наша ваколіца ў значнай ступені была ўжо электрыфікавана і радыёфікавана, гэта значыць, у большасці вёсак былі папулярныя „точкі". Дзякуючы ім і нашаму радыёвузлу можна было ўтрымліваць кантакт з жыхарамі вёсак.

Пры радыёвузле заснаваны быў рэдакцыйны камітэт. Была ў ім і я. Кіраваў ім загадчык мясцовай школы Павел Кандрусік. На першым пасяджэнні абмеркавалі мы формы працы, гадзіны радыёперадач, працягласць гутаркі. Ну і прынялі план працы, які дакладна акрэсліваў тэму, дзень і адказнага за перадачу. Вызначылі таксама дыктара. Гэтую функцыю аднагалосна ўсклалі на мяне.

— Цягні, Мушынская!

Цягнула.

Першую гутарку напісала сама. І так было ў плане. І потым, калі нехта з членаў камітэта тэрмін правальваў, Мушынская штукавала.

Цяпер мне самой цяжка паверыць у тую чарадзейную моц, якую даваў радыёвузел. Помню дакладна словы сакратара прапаганды Павятовага камітэта ПАРП у Беластоку тав. З. Яскульскага: „Трыццаць актывістаў на вёсцы зробіць меншую работу, чым адна гутарка тав. Мушынскай". Хвалюся: мае гутаркі былі талковыя, зыходзілі з канкрэтных фактаў, былі ў іх канкрэтныя лічбы, прозвішчы. І былі разнароднымі. Запрашала я ў радыёвузел сялян, праводзіла з імі інтэрв'ю. Выкарыстоўвала прыпеўкі, вершы. Мастацкі калектыў ахвотна ўдзельнічаў у мясцовых перадачах. Я ўкладала такія прыпеўкі, што імі рабіла цуда. Прыклад: у вёсцы Зубкі ўсе сяляне разлічыліся з дзяржавай за выключэннем аднаго багатага, бяздзетнага гаспадара. Праз яго цярпела ўся вёска. Ездзіла я да яго некалькі разоў. Ніякага выніку. Урэшце заспявалі мы яму:

Там адзін Супрон Тамаш
Гаворыць: — Я маю час,
Я самотны гражданін
І рабіць не маю з кім.

Мая жонка ледзь крахціць,
Снапоў няма з кім вазіць,
Таму я ад усіх адстаў
І апошнім план свой здам.

Пасля гэтых прыпевак гаспадар хуценька разлічыўся з дзяржавай. Толькі да мяне меў жаль і называў бражункай.

(Працяг на стар. 4)

ВЯСЕЛЬНЫЯ ГОСЦІ

Публіка, якая сядзіць за сталамі, нічуць не горшая ад стала. Адно другога вартае і дапаўняе цэласць і закончанасць кампазіцыі.

Гаворачы пра вясельную аўдыторыю, трэба прызнацца, што і Анфіска, і я мелі на гэта збежныя погляды. Нам вельмі спадабалася старэйшае і сярэдняе пакаленне сялян. Гэта вельмі мілыя, добрыя, скромныя, мудрыя жыццёвым вопытам і культурныя людзі. Яны і нагось не пакрыўдзяць і сябе ў крыўду не дадуць. Селянін наш за кароткі час унутрана вырас — адчуў сваю чалавечую годнасць і вартасць. Гэта ўжо не проста сяляне, а гаспадары. На вяселле яны папрыязджалі ў асноўным на сталёвых конях, прыгожа апранутыя і з багатымі падарункамі для маладой пары. Ад іх многа разумнага, жыццёвага наслухаешся. Ад іх і песню пачуеш, хаця і не так часта, але якую песню! Напэўна не сучасную, а старую, народную, абрадную, ад якой душа вяне і п'яны цверазее. Толькі для саміх гэтых песень, здаецца, з разок яшчэ б жаніўся. А як прыгожа яны танцуюць! Аж дзіву даешся, як кабеціна вагой кілаграмаў дзевяноста можа ножкамі марасіць не горш ад балерыны. Яны любяць і ўмеюць весяліцца. Пачуццё сачыстага, здаровага гумару ім таксама не чужое. Я часта задумваюся, як яны робяць, што на ўсё маюць час. Адказу шукаць, бадай, трэба ў тым, што яны душой маладыя.

Пра моладзь сказаць гэтага нельга. Яна намнога менш даецца падабацца. Не знаю, можа гэта таму, што ані мне, ані Анфісцы даўно ўжо не семнаццаць. Да найбольшых заган моладзі я б залічыў п'янства, брак такту, а часта нават адкрытую грубасць і надта ж модную моду. Ад іх не пачуеш песні. Яны не любяць спяваць і не ведаюць, зрэшты, песень. А калі і пачуеш, то пераважна не песню, а проста (выбачайце за грубасць) якуюсьці слоўна-гукавую какафонію. Адзін сват, напрыклад, на ўсю глотку зацягнуў штось накшталт „слонь ма грубэ ногі", а яму з розных канцоў пачалі нават памагаць. Ну, выбачайце, хлопцы і дзяўчаты, але калі песня пачынае займаць слановымі нагамі тоўстымі, то ўжо каравул крычаць трэба. Гэта ж скандал страшэнны. І без гэтага разумнага сцверджання вядома, што слановыя ногі тоўстыя. І дзе ж тут сэнс, дзе паэзія і да чаго прыклеіш мелодыю? З танцамі падобная справа, калі разаныць, то хоць вушы затыкай. А калі ўсё рушыцца з-пад сцен і пачне ў розныя бакі гнуцца-выгібацца, дастроіўшы да гэтых тактаў свае міны, то інстынктыўна падаешся бліжэй дзвярэй, каб у выпадку чаго сігануць туды. У такім танцы і не паговорыш, і не прыцісне да сэрца партнёршы. То ў такім выпадку на чарта танцаваць, хіба толькі каб абутак бацькоўскі таптаць?!

А мода якая! Хаця матэрыял вопраткі і добры, дарагі, але візуальны эфект пераважна слабейшы. Прым у модзе вядуць, канешна, дзяўчаты. Гэта іх мода, трэба гэта адкрыта сказаць, не толькі не прыгожая і не зручная, але прыносіць вялікую грамадскую шкоду. Яна яўна прычыняецца да перараджэння мужчын, зубажэння мужчынскай натуры. Падумайце ж самі, то ўсю наглуха закрыюць (маю на ўвазе максі), што ў мужчын не ўзнікае ніякай палавой рэакцыі, то раптам усё-ўсенька адкрыюць (ультра-міні), так што няма ўжо чаго і рабіць мужчынскай, калісьці буйнай, фантазіі. Так і абумірае гэтая важная рыса мужчынскай натуры. А чаго варты мужчына без фантазіі?..

Даецца заўважыць, што моладзь наша душой пастарэла. Не відаць у іх задорнасці, маладосці, радасці жыцця. Пра моладзь мы з Анфіскай таксама мелі збежныя погляды. Разыходзіліся гэтыя погляды адносна полу. Яна, канешне, больш разграшала хлопцаў, а я — дзяўчат. Вось на гэтым разыходжанні я і пагарэў страшэнна. І не зважаючы, што гэтае вяселле мне так добра пачалося, фатальна закончылася.

Піліп Саскі

Наша галерэя

Абстракцыя. Графіка Вячаслава Шума. *Фота М. Гайдука.*

Якія павінны быць беларускія радыёперадачы?

ПЕСНЯ І СЛОВА

Такі, як я, хто сумуе па родным беларускім слове і песні ў Польшчы, ды і ва ўсім свеце, ёсць шмат. Думаю, што беларускія радыёперадачы вельмі патрэбныя. Трэба іх аднак перадаваць на сярэдніх або іншых хвалях, даступных на большай тэрыторыі і ў вячэрнія гадзіны. Напрыклад, каля 18.

Адносна зместу. Акрамя песень у выкананні мастацкіх аматарскіх калектываў з Беласточчыны, ахвотна паслухаў бы я песні калектываў з БССР, а таксама апавяданні, вершы і адрэзкі повесцяў пісьменнікаў „Белавежы" і з БССР, кароткія весткі з жыцця беларускага народа і ўсялякую „Беларусіяну". Словам, няхай гэта будзе скандэнсаваная „Ніва" ў эфіры.

Час перадачы — хоць тры разы ў тыдзень па паўгадзіны. Падтрымліваю Васіля Петручука („Ніва" нумар 51), што не трэба саромецца сваёй нацыянальнай прыналежнасці. Я быў у многіх краінах Еўропы, і ведаю, што ўсюды беларусаў цэняць як людзей сумленных, добрых і працавітых. Гэтым павінны мы ганарыцца. А гісторыя паказвае, што мы нікалі нікому не прыгняталі.

Шмат гадоў я ўжо праводжу водпуск у ваколіцах Глыбокага ў БССР з жонкай-полькай і дзецьмі. Яны, выхаваныя ў Польшчы, захапляюцца беларускай гасціннасцю. Навучыліся спяваць беларускія песні і любяць дэманстраваць гэта пры кожнай нагодзе.

Вядомы ў свеце беларускія грузавікі і бульдозеры, няхай жа наша песня і народная творчасць стануць вядомымі таксама!

Тамаш Кірылаў

Трэба змяніць

Разгарнулася ў „Ніве" дыскусія на тэму перадач па радыё на беларускай мове. Хачу ў пару словах прадставіць свае заўвагі. Перадаванне на хвалях УКФ завузіла круг слухачоў. Большасць слухачоў нашых перадач жыве ў сёлах. А там прыёмнікі з УКФ маюць адзінкі. Прапаную вярнуцца да сярэдніх хваляў, як было гэта раней. Змяніць перадаванне з 12^{05} на гадзіну 18^{00} ці 19^{00}. Рабочыя вернуцца ўжо з працы, а і большасць сялян таксама тады дома. Перадачу весці 30 хвілін і часцей, чым адзін раз у тыдзень. У перадачах закранаць праблемы нашага асяроддзя, перадаваць беларускія песні, пагоду для Беластоцкага ваяводства і найважнейшыя падзеі з сацыялістычных краін. У Каляды і Новы год перадаваць звязаныя з гэтымі святамі песні.

Іван Кірызюк,
Крывяцічы

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

НАЙАКТЫЎНЕЙШЫЯ ПОП

У Заблудаўскай гміне дзейнічае 30 пярвічных партыйных арганізацыяў (ПОП), якія згуртоўваюць звыш 500 членаў. Да найактыўнейшых належаць вясковыя ПОП у Рафалоўцы (сакратаром яе з'яўляецца Зыгмунт Шыманскі) і ў Паўлах (сакратар Ян Галубоўскі), у сельскагаспадарчай прадукцыйнай спулдзельні (РСП) у Рыбалах (сакратар Багуслаў Ляхоўскі) і ў ПОМ у Беластоку (сакратар Сяргей Макаль).

ДАРОГІ НА БЕЛЬШЧЫНЕ

У Бельскай гміне дарогі не зусім добрыя. Многія з іх неабходна неадкладна рамантаваць. У першую чаргу рамантуюцца яны там, дзе ездзіць найбольш самаходаў і фурманак, сельскагаспадарчых машын, і тыя дарогі, якімі штодзень ходзіць у школу найбольш вучняў.

Гмінныя ўлады на мадэрнізацыю дарог і на падтрымку грамадскіх пачынаў выдаткоўваюць у сярэднім 2,5 млн. злотых у год. Варта прытым адзначыць, што жыхары тутэйшых вёсак актыўна ўключаюцца ў грамадскія пачыны. І так у мінулым годзе найбольш папрацавалі пры рамонце дарог сяляне з Арэхавічаў, Леўкаў і Кнарыдаў. Спорна ішла пабудова дарогі з Агароднікаў у Відава. У тым жа годзе была закончана пабудова асфальтаванай дарогі Плёскі—Пасынкі—Крывая да бельска-гайнаўскай шашы.

У бягучым годзе будуць будавацца наступныя адрэзкі дарог: з Храбалоў у Кнаразы і далей з Кнаразоў у Зубава. Паабапал спамянутых дарог будуць выкапаны равы і на іх будзе навезены жвір. **(яц)**

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ

У 1977 годзе ў Арлянскай гміне навезены жвірам паўтаракіламетравы адрэзак дарогі з Орлі ў Спічкі, 300 метраў дарогі з Паўлінова ў Вульку Выганоўскую і адрамантаваны вуліцы ў Алекшах і Малінніках.

У 1978 годзе ў спамянутай гміне пабудавана асфальтнае палатно на дарозе з Пашкоўшчыны да бельска-кляшчэлеўскай шашы, перабудаваны значны адрэзак вуліц: Бельскай, М. Канапніцкай і Чырвонай Арміі ў Орлі, добраўпарадкаваны дарогі: Орля—Кашалі—Шэрні—Маліннікі, Грэдалі—Вулька Выганоўская і адрэзак дарогі Орля—Рэдуты.

З гміннага фонду і ў грамадскіх пачынах адрамантаваны вуліцы ў Міклашах, Крывяцічах, Тапчыкалах, Крывой і Рэдутах.

Мадэрнізавана вулічнае электраасвятленне ў вёсках: Дыдулі, Грэдалі і Кошкі, а таксама на вуліцы Чырвонай Арміі ў Орлі. У гэтым годзе новае вулічнае асвятленне атрымаюць вёскі Крывая і Крывяцічы.

У бягучым годзе будзе распачата пабудова 3,5 км дарогі з Маліннікаў у Грыгораўцы.

У Арлянскай гміне рамонту патрабуюць яшчэ дарогі: з Тапчыкалаў да дарогі Пашкоўшчына—Орля, з Кошак у Трэдалі і з Москаўцаў у Чэхі Забалотныя. Усе яны будуць у цэнтры ўвагі гмінных улад. **(яц)**

Разведка гаспадарнасці

ВОСЬ ДЫК ПАЧАКАЛЬНЯ!

17 снежня 1978 года паехаў я з Беластока ў Райск. Назад вяртаўся поездам, які з райскага чыгуначнага прыпынка ад'язджае ў гадз. 18^{44}. Поезд спазняўся ды і на дварэ было холадна (18 градусаў марозу), таму зайшоў я ў пачакальню. А там штосьці небывалае: цёмна, холадна і поўна недакуркаў ад папяросаў. Цёмна, бо касірша не ўключае электраасвятлення (столькі ж цяпер гаворыцца пра ашчаджанне электраэнергіі, а пасажыры і так могуць абыйсціся). Холадна, бо ў печцы не напалена і дзве шыбы ў акне выбіты. Недакуркі, бо хто ж іх будзе класці ў кішэню! А што ў пачакальні курыць забаронена (гэтак заведзена ва ўсёй краіне), дык хопіць адазвацца пра гэта, дык абсмяюць, а то і ў цёмным кутку зоркі можна ўбачыць.

Захацеў даведацца, калі ад'язджае поезд. Табліца вісіць на сцяне, але не паладзены на ёй гадзіны. Дык з пытанем да касіршы. Нялёгка і ёй тут даводзіцца. Па ўсяму відаць, што ёй вельмі холадна. Сядзіць яна ў кажуху і з завязанай хусткай на галаве. А ў пачакальні мерзнуць людзі. Каму такія пачакальні?

Іван Непаседа

ГАВОРЫЦЬ СОЛТЫС ВАЎРАНЮК

Іван Ваўранюк, так як кожны солтыс вёскі, з'яўляецца арганізатарам, прадстаўніком інтарэсаў сваіх аднавяскоўцаў, памочнікам гміны ў выкананні пастаўленых перад ёю заданняў. Солтыс збірае фінансавыя аплаты дзяржаве, выдае пасведчанні аб месцы паходжання жывёлы, бярэ ўдзел у пасяджэннях, арганізаваных гмінай, служыць парадай і дапамогай тым, хто звяртаецца да яго як да чалавека, маючага беспасрэдную сувязь з дзяржаўнай адміністрацыяй. Як правіла, сяляне выбіраюць солтысам чалавека, найбольш шанаванага ў вёсцы, ініцыятыўнага, добрасумленнага.

Іван Ваўранюк з Піліпак выконвае гэтую ганаровую функцыю ад 1958 года. Сваёй паставаю, актыўнасцю і арганізатарскімі здольнасцямі ў вялікай ступені спрыяў дасягненням Піліпак. Аб жыцці і працы жыхароў гэтай вёскі мы папрасілі расказаць Івана Ваўранюка.

Распачаў ён свой расказ пра вёску, пачынаючы ад першых год пасля вызвалення. Паводле яго слоў, усе гаспадары Піліпак, а налічвалася іх больш 50-ці, шчыра ўзяліся за апрацоўку зямлі, за будову гаспадарчых будынкаў і дамоў. А дамоў было пастаўлена 10 і значна больш адноўлена.

Найбольшай падзеяй у вёсцы была яе электрыфікацыя і ліквідацыя цераспалосіцы. Гэтыя мерапрыемствы далі магчымасць выкарыстоўваць сельскагаспадарчыя машыны і машыны дамашняга быту, уключна з халадзільнікамі і сціральнымі машынамі.

Вёска мела шмат непрыгоднай зямлі. Было 30 гектараў падмоклай і 30 гектараў нізкаякаснай. І вось на падмоклай зямлі была праведзена дрэнацыя, а на нізкаякаснай грамадскім чынам сяляне пасадзілі лес.

У Піліпках быў знішчаны брук. Жыхары вёскі дружна ўзяліся за працу і грамадскім чынам аднавілі вуліцу. Да шашы была дрэнная дарога. Яе таксама адрамантавалі, абкапалі і пасадзілі 200 таполяў. Палявыя даяздныя дарогі адыгрываюць вялікую ролю ў апрацоўцы зямлі. Таму іх рамантуюць, робяць піліпкаўцы ў патрэбных месцах бетонныя пропускі вады.

З кожным годам паляпшаўся быт сялян і адначасова вырасталі новыя патрэбы. У вёсцы не было святліцы і крамы. Калектыўна было вырашана пабудаваць на гэтыя ўстановы спецыяльнае памяшканне. Дзякуючы адпаведным захадам, вёска атрымала дом у Беластоку, які быў прызначаны на ліквідацыю. Перавезлі яго і пры дапамозе Бельскай гміны пабудавалі святліцу. У гэтым будынку знайшлося таксама месца на вясковую краму.

Раней не было дзе сабрацца на сход. А цяпер у святліцы адбываюцца не толькі сходы, але і танцавальныя вечары. Ды калі ў каго ў вёсцы вяселле ці нават хрысціны, дык прыходзяць аднавяскоўцы да солтыса. У солтыса, як апекуна святліцы, знаходзяцца ключы ад святліцы. Крама таксама дае вялікую выгаду вёсцы. У ёй ёсць усе артыкулы першай патрэбы.

Неабходна сказаць і аб тым, што моладзь пайшла вучыцца ў сярэднія і вышэйшыя школы. Многія піліпкаўцы працуюць у гарадах на прадпрыемствах і ўстановах, займаюць адказныя пасады.

Але не менш, а мо нават больш заможна жывуць гаспадары Піліпак. У вёсцы 35 тэлевізараў, шмат сціральных машын і халадзільнікаў, а таксама сельскагаспадарчых машын. Сяляне гадуюць шмат кароў, свіней, здаюць дзяржаве малако і мяса. Многа кантрактуюць таксама бульбы, ільну, лубіну і сырадэлі. А, як вядома, кантрактаваныя культуры вышэй платныя.

Варта сказаць і аб тым, што бельскі ГС два разы ў месяц высылае свой транспарт і прадстаўніка, ды скупленую жывёлу адвозіць на базу. Выгадна сялянам і тое, што ў вёсцы ёсць пункт камісовага продажу мінеральных угнаенняў. Знаходзіцца ён у солтыса Ваўранюка.

У вёсцы шмат добрых гаспадароў. А вось некаторыя з іх: Мікалай Паўлючук (сын Паўла), Аляксандр Паўлючук, Кузьма Нікалаюк, Дзянісій Іванюк, Мікалай Аўрамюк ды сам солтыс Іван Ваўранюк.

На заканчэнне нашай размовы солтыс з вялікім націскам падкрэсліў значэнне пенсій старым вясковым людзям, якія перадалі зямлю дзяржаве. Ёсць у Піліпках пакуль што два такія пенсіянеры. Ніхто цяпер на вёсцы не думае аб тым, што на старасць, калі працаваць на гаспадарцы будзе ўжо не пад сілу, жыць не зможа, бо пенсія будзе, значыць будзе за што пражыць, не патрэбна будзе нічыя ласка.

Тэкст і фота
Міхася Хмялеўскага

Беларуская літаратура

Аляксандр Барвшэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXII

Характэрнай рысай паэмы „Сымон-Музыка" з'яўляецца музычны матыў. Пранікае ён паэму не менш інтэнсіўна, чым прырода. Ставячы ў цэнтры твора постаць народнага музыканта, Колас адклікаўся і да беларускага фальклору, і да сусветнай рамантычнай літаратуры. Аб ролі музыкі ў рамантычнай пісьмовасці польскі даследчык Васылеўскі піша наступнае:

„A jeśli umiał romantyzm koić bóle i pozwalać choć na chwilę o nich zapomnieć, to najpewniej za sprawą muzyki. Ona jest najwyższą sztuką nie tylko dlatego, że ją za taką uznał Hegel, ale dlatego że dzięki niej romantyzm stał się symfonią patetyczną i zdołał długo trzymać duszę na uwięzi" (S. Wasylewski, o miłości romantycznej, Kraków 1958, s. 32).

Беларускія кнігі

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Мележ Іван, Дзённікі, сшыткі, запісных кніжак. Кніга першая, 1977, стар. 272, цана 22 зл.

Успаміны ў гэтай кнізе пачынаюцца недзе напярэдадні Другой сусветнай вайны і даходзяць да канца 1942 года.

Кандрусевіч Аркадзь, Кругі на Белай паляне, 1977, стар. 208, цана 7 зл. 20 гр.

Зборнік, у які ўвайшло некалькі апавяданняў і аповесць пра людзей старэйшага ўжо пакалення, што прайшлі праз пекла апошняй вайны і сваімі рукамі ўзнялі Савецкую Беларусь з папялішчаў.

Беларуская анамастыка, 1977, стар. 200, цана 22 зл.

Зборнік навуковых артыкулаў пад агульнай рэдакцыяй вядомага беларускага мовазнаўцы-анамастыка акадэміка АН БССР М. В. Бірылы. У выданні знаходзім, між іншым, артыкул В. А. Жучкевіч „Колькасныя і статыстычныя метады ў тапаніміі" і шэраг іншых артыкулаў, а таксама вельмі каштоўную працу М. В. Бірылы і В. П. Лемцюговай „Працы па беларускай анамастыцы (1955-1975). Бібліяграфічны ўказальнік".

Беларусь, 1977, каля 200 стар., цана 151 зл. 40 гр.

Выдадзены на вельмі высокім мастацкім і тэхнічным узроўні, надта багаты каляровы фотаальбом. У ім змешчаны фатаграфіі з самых разнастайных галін гаспадарчага і культурнага жыцця Савецкай Беларусі, паказана краса яе прыроды, помнікі старажытнасці, велічныя збудаванні і звычайны будні дзень. Нарыс па гісторыі і эканоміцы БССР дапаўняе і паглыбляе гэты вобраз.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

(Працяг са стар. 3)

Я не перaймалася гэтым, у мяне быў дэвіз: абы работа ішла добра.

Вынік нашай перадачы ў вёсцы Дзернякова: гаспадар, які меў даўгі ў плане, вярнуўся з Гарадка падхмелены. Якраз у гэты час была перадача аб Дзернякове. Між іншым, назвалі і яго прозвішча. Так яго ўзяло, што сарваў са сцяны „точку" і біў нагамі. „Точку" ці мяне? Аднак план выканаў.

Былі выпадкі куды горшыя. Пісалі скаргі аж у Варшаву. Прыязджалі візітатары правяраць мае гутаркі. Візітаў такіх я не баялася, матэрыял для перадач я брала з канкрэтных дадзеных, не са столі.

Праз радыёвузел заахвочвалі мы сялян прымяняць штучныя ўгнаенні, крытыкавалі недахопы мясцовага ГСу і г.д. Са смуткам прызнаюся: так была захоплена гэтай працай, што забыла аб сцэне. Усе ўрачыстасці, нават Міжнародны жаночы дзень абслугоўвалі дзеці падставовай школы. Не скажу аднак, што апрача радыёвузла да ўсяго іншага была абыякава. Цікавіла мяне праца бібліятэкі (кіравала ёю Яўгенія Савіцкая). Кніг прыбывала і былі яны ўсё цікавейшыя. Блізкімі былі мне таксама справы прадшколля і школы. У Лізе жанчын была даволі актыўная. Многа чытала. Рассмакавалася ў кнігах. Кнігу параўноўвала з платформай, на якой прыязджае да нас бясцэнны скарб — веды.

Бібліятэкі арганізавалі чытальніцкія конкурсы. Вось на сходзе Лігі жанчын 11 лістапада 1953 года Яўгенія Савіцкая прапанавала арганізаваць чытальніцкі калектыў і прыняць удзел у чацвертым этапе чытальніцкага конкурсу. Конкурс заключаўся ў чытанні мастацкай, палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры. Каб удзельнічаць у ім, трэба было прачытаную працу пераказаць сваімі словамі на паперы і выслаць у павятовую бібліятэку ў Беласток.

У гэтым конкурсе прыняло ўдзел 30 гарадоцкіх жанчын. Вырашылі мы чытаць супольна (уголас). У кожны чацвер у 19 гадзін у гмінную святліцу (была такая, але вельмі прымітыўная) прыходзілі жанчыны на такое чытанне. Прыносілі з сабой і занятак для рук: вязалі шапачкі, латалі бялізну, цыравалі панчохі.

Трэба было ўмела падбіраць літаратуру, каб зацікавіць жанчын, якія ніколі ў жыцці не чыталі кніжак. І мы з бібліятэкаршай доўга задумоўваліся над выбарам. Першай кнігай, якую мы супольна прачыталі, была „Уляна" Крашэўскага. Чыталі таксама „Паднятую цаліну" Шолахава і сельскагаспадарчую літаратуру. Чыталі: кіраўнічка бібліятэкі, адна зэтэмпоўка і я. Пасля чытання разгортвалася дыскусія. У ёй асаблівае месца занялі сельскагаспадарчыя кнігі. Чытанне гэтай літаратуры заахвоціла нас да кантрактацыі ільну і грэчкі. 11 жанчын вырашыла ўзяць ад гміны ў дзяржаву гектар зямлі і пасеяць на ёй лён (0,40 гектара) і грэчку. Афармленне даручана мне. Аформіла. Зямельная дзялянка ёсць. Вясной пачнем яе апрацоўваць.

Музыка, па-першае, з'яўляецца для Сымона адной з асноўных форм яго існавання. Па-другое, з'яўляецца формай змагання за перамогу высакароднасці ў чалавеку. Па-трэцяе, гэта форма пратэсту і барацьбы з існуючымі ў грамадстве злом і несправядлівасцю.

Спачатку Сымон з'яўляецца толькі слухачом-успрымальнікам музыкі, якая выклікае ў ім глыбокую эмацыянальную ўзрушанасць.

Слухаў хлопчык тое гранне,
Пад сабой не чуў зямлі,
Бо ў тых зыках чараванне
Спевы ўласныя плылі.
Струны сэрца ў ім дрыжэлі,
Як дрыжыць бліскание зор.

У далейшых раздзелах паэмы паказана стыхійнае развіццё музычнага таленту Сымона. З успрымальніка музыкі становіцца ён яе стваральнікам. Музычнае дараванне дае Сымону ўладу над людзьмі. Яго іграние ачароўвае не толькі простых людзей, але захапляе капрызных арыстакратаў. Мае яно такама магічны ўплыў на прыроду, жывёльны і птушыны свет. Урэшце музыка Сымона аздараўляе псіхічна хворую Ганну.

Зразумела, што такая фетышызацыя музыкі даецца растлумачыць толькі і выключна рамантычнымі канонамі і ўмоўнасцю. Зразумела, што нельга дакладна ўспрымаць і разумець ніжэй прыведзены фрагмент, прысвечаны характарыстыцы ігры Сымона на скрыпцы.

Льюцца гукі ў лясной цішы
Срэбраплынным ручайком,
Лес замёр, стаіць, не дыша,
Не варушачы лістком,
Прыпынілі спевы птушкі,
Скрыпцы ім не ўзяць у тон.

Музычныя імправізацыі Сымона гэта праява трыумфу духа чалавека, які пад пастушай і жабрачай вопраткай носіць вялікае сэрца валадара. Дзякуючы музыцы паднявольная істота — Сымон можа запанаваць на момант не толькі над роўнымі сабе, але і над вялікімі гэтага свету. Дробныя гандляры, для якіх богам з'яўляецца маленькі грошык, магутныя арыстакраты, для якіх богам з'яўляецца панаванне і прыгнёт іншых, слухаючы музычныя імправізацыі Сымона, становяцца яго падняволенымі, на момант бачаць у ім бога. У гэтым і праяўляецца веліч музыкі.

Для Сымона музыка гэта форма дэманстрацыі сваёй асабовасці, гэта праява яго ўнутранай праўды, яго альтруізму і яго веры ў канчатковую перамогу дабра над злом.

Музыка ў „Сымоне-Музыку" гэта свайго роду кровазварот, які безупынна ажыўляе арганізм паэмы, надае яму дынаміку і віталізм.

Культавыя адносіны да музыкі, яе фетышызацыя гэта, як мы ўжо сказалі, з'ява рамантычная. І з гэтага рамантычнага пункту трэба глядзець на лячэнне пры дапамозе музыкі псіхічна хворай Ганны. Тое, што было б у рэалістычным творы непрыемлівым, у рамантычным „Сымоне-Музыку" не выклікала агаворак і крытыцызму. Справа ў тым, што спецыфіка літаратурнага жанру карыстаецца пэўнымі правамі, якім падлягае таксама наша свядомасць.

Заканчваючы разважанні аб матыве музыкі ў паэме Коласа, хочацца падкрэсліць, што застаецца ён у пэўнай аналогіі з такімі творамі, як „Музыка" Багдановіча, „Курган" Купалы, „Янка-музыкант" Сянкевіча, „Сляпы музыкант" Караленкі, і з многімі іншымі творамі ў беларускай і сусветнай літаратуры.

ХОЧАШ БЫЦЬ АФІЦЭРАМ?

Войска актыўна ўдзельнічае ў выхаванні маладога пакалення. Многа выпускнікоў сярэдніх і засадніčых прафесіянальных школаў іменна ў вайсковых школах знаходзяць шырокія магчымасці далейшай навукі, развіцця сваіх здольнасцей і зацікаўленняў. Яны рыхтуюць розных спецыялістаў: інжынераў, лекараў, пілотаў, механікаў, эканамістаў.

Выпускнікі вышэйшых афіцэрскіх школаў атрымліваюць званне інжынераў у рангу падпаручніка.

Вышэйшыя афіцэрскія школы рыхтуюць камандныя кадры для ўсіх службаў і родаў войск. У часе некалькігадовай вучобы слухачы атрымліваюць багатыя веды па арганізацыі арміі і камандавання, а таксама адпаведную падрыхтоўку па эксплуатацыі і рамонту тэхнікі. Вывучаюць таксама агульнаадукацыйныя прадметы, іншаземныя мовы.

Выпускнікі сярэдніх школ прымаюцца і ў вайсковыя акадэміі, якія даюць званне магістра. Да іх належаць: Вайсковая тэхнічная акадэмія (ВАТ), Вайсковая медыцынская акадэмія (ВАМ) і Вышэйшая школа ваеннамарскога флоту (ВСМВ).

Тыя сярод падхарунжых вайсковых школаў, якія праяўляюць асаблівыя здольнасці, маюць магчымасць займацца па скарочанай у часе індывідуальнай праграме навукі. Многія з іх потым уваходзяць у склад вайсковых навуковых кадраў або прысвячаюць сябе працы ў навучанні маладога пакалення ваенных спецыялістаў.

Міністэрства абароны, як і ў папярэдніх гады, аб'явіла набор кандыдатаў у вайсковыя акадэміі і вышэйшыя афіцэрскія школы.

Навука працягваецца: у ВАТ — 5 год, у ВАМ: на лекарскім аддзяленні — 6 год, на стаматалагічным, фармацэўтычным і псіхалагічным — па 5 год, у ВСМВ — 4,5 гады, у вышэйшых афіцэрскіх школах — 4 гады.

Апрача гэтага, у васьмі вайсковых вышэйшых школах вядуцца заняткі на вайскова-палітычным аддзяленні. Выпускнікі яго атрымоўваюць дыплом заканчэння вышэйшай адукацыі ў галіне грамадска-палітычных навук.

Кандыдаты ў вайсковыя акадэміі і вышэйшыя афіцэрскія школы павінны адпавядаць наступным вымаганням: польскае грамадзянства (абыватэльства), адпаведныя маральныя і палітычныя якасці, прыдатнасць да вайсковай службы як штатнага ваеннаслужачага, нежанаты, заканчэнне сярэдняй школы, якая дае правы паступаць у вышэйшую школу, узрост да 24 год.

Дыпламаваны палкоўнік Леан Сямёнчык — шэф ВШВ Беласток — размаўляе з вучнямі II Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Беластоку. Фота М. Добраша.

Кандыдаты, якія хочуць паступіць у вышэйшую вайсковую школу, здаюць заявы-анкеты камендантам выбранай імі школы цераз адпаведную для іх месца жыхарства Вайсковую камендантуру папаўненняў (ВКУ).

Кандыдаты здаюць экзамен у аб'ёме праграмы сярэдняй школы. Фіналісты цэнтральных школьных алімпіяд ведаў і выдатнікі сярэдніх школ прымаюцца ў вышэйшыя афіцэрскія школы без уступных экзаменаў, іх абавязвае толькі праверка фізічнай спраўнасці і псіхалагічны кантроль.

Дакладныя інфармацыі зацікаўленыя кандыдаты могуць атрымаць у Вайсковых камендантурах папаўненняў (ВКУ). **(МД)**
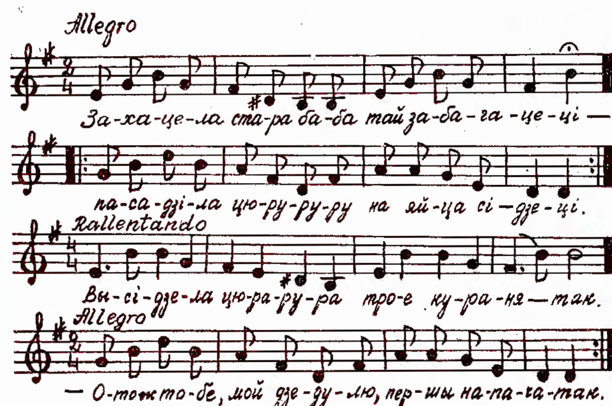
ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у нашай краіне дзейнічае 35 тысяч КГВ з агульнай колькасцю звыш 1,2 млн. жанчын. Гурткі вясковых гаспадынь выступілі з ініцыятывай пад лозунгам „10 тысяч вясковых пляцовак для дзіцячых гульняў на Міжнародны дзень дзіцяці!"

...у Польшчы існуе больш 7,5 тыс. крамаў з адзежай, ботамі, бялізнай і трыкатажнай вытворчасцю і 800 таваровых дамоў і спецыяльных павільёнаў, па больш чым дзесяць у кожным ваяводстве. **(яц)**

ЖАРТОЎНАЯ

Захацела стара баба тай забагацеці —
пасадзіла цюру-руру на яйца сідзеці,
пасадзіла цюру-руру на яйца сідзеці.
Высідзела цюра-рура трое куранятак.
— О то ж тобе, мой дзедулю, першы напачатак,
о то ж тобе, мой дзедулю, першы напачатак.
Ох, пагнала бабуленька куранята пасці
тай узяла кудзеленьку на пенёчку прасці,
тай узяла кудзеленьку на пянёчку прасці.
Прала-прала бабуленька, стаў дожджык крапаці,
стала стара бабуленька курэй заганяці,
стала стара бабуленька курэй заганяці.
Заганяла-заганяла — адно задаптала,
на другое спатыкнулася, на трэйце ўпала,
на другое спатыкнулася, на трэйце ўпала.
— Ах, Божэ ж мой мілюсенькі, што ж буду рабіці?
Як прыедзе стары з лесу, будзе міне біці,
як прыедзе стары з лесу, будзе міне біці.
Як прыехаў стары з лесу тай прывёз дубіну —
пабій-пабій бабуленьцы галаву і спіну,
пабій-пабій бабуленьцы галаву і спіну.
— Бадай табе, стары чорце, барада аблезла,
як ты міне папабіў, тры дні на печ лезла,
як ты міне папабіў, тры дні на печ лезла.
Бадай табе, стары чорце, права рука ўсохла,
як ты міне папабіў, мала я ні здохла,
як ты міне папабіў, мала я ні здохла.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

У ЧЫМ КОРАНЬ

Ліст Дзеда Кастуся (з 27 жніўня м. г.) падняў мяне на духу, дадаў пэўнасці, што правільна дзейнічаю. Не меншае задавальненне прынесла мне і выказванне Анатоля Іверса (17 верасня м. г.).

А дзе ж праціўнікі? Чаму маўчаць? Няўжо мая крытыка не вартая іх увагі? Аж крыўдна мне робіцца. Ну, і думаю сабе, калі так, то з мяне крытык, як з паловы біч. Нарэшце! 1 кастрычніка чытаю ў „Ніве" даўно жаданае пасланне „Дзядзьку Квасу". Пацешнае ў чытанні і шматзначнае ў разуменні. Скажу шчыра, я далёкі ад нервознасці і не гневаюся на аўтара за падабраныя з'едлівыя знявагі і няслушныя закіды. Але лічу, што дапушчаныя прыёмы ў наш час не к месцу. То ж выглядае, што нічога ў нас не змянілася. Адкуль такая панская пагарда да цёмнага люду?

Так што са мною, як з кожным прагрэсіўным селянінам, цяжкавата. На ўсе напісаныя нервамі закіды і пастаўленыя пытанні пастараюся адказаць з уласцівай селяніну дакладнасцю. Пакуль што шчырае дзякуй Дваракоўскаму за пасланне. Яно мне многа чаго высветліла, між іншым, і той загадкавы (паводле В. Шведа) „унутраны свет" высокаадукаванцаў у моднай паэзіі — свет парахняка ўначы.

Пакуль што ад вас, родненькія, святлом пражэктараў не ззяе. Але ад зазнайства, то, каб вы ведалі, аж распірае. Вы, нашае маладое пакаленне, народжанае і выгадаванае пад сялянскай страхой, напампаванае ведамі, свядома ці несвядома адшчапіліся ад вясковых традыцый і духоўных патрэб народа. У наш час, у перадапошнія гады XX стагоддзя, калі ўсё найлепшае ў народзе ідзе па шляху прагрэсу, моднапаэтычная плынь „белавежцаў" законсервавалася ў сваім суб'ектывізме і стала глухой на духоўныя патрабаванні шырокага асяроддзя, заснавала сваю паэтычную творчасць на змуршэлым пні мінулага, на мярцвячыне дадаістаў і іншых няўдольцаў і ляніўцаў з абыякавымі адносінамі да характва і сур'ёзнасці паэзіі.

Ад кораня да макаўкі натхнёная жалобным песімізмам, хаатычным звалам метафар, нудной пустагаловай філасофіяй здагадак аб існаванні патустаронняга свету „паэтычная" мешаніна, катастрафізм, містыка і ўсялякая халершчына сярэднявякоўя, няўмесная з нашымі днямі. І ў гэтую пастку трапіла наша высокаадукаваная з паэтычнымі дарамі моладзь. І слупкуе сваю неразбярыху (на пакуту чытачам) на сваёй літстаронцы і ў нашых календарах. І гэты напрамак падтрымлівае і, як ласкавая мамка, песціць наш „Парнас", не прыкмячаючы нас, асноўнай масы чытачоў, не лічачыся з нашымі ўпадабаннямі і духоўнымі запатрабаваннямі.

„Ніва" адлюстроўвае ўсё жыццё грамадства, ад дзіцячай „Зоркі" да ўсучасненай „Літстаронкі". Пасрэднае месца займае „Трыбуна чытачоў", забітая да адказу, як пад завязку, сёмая старонка з допісамі карэспандэнтаў. Апрача шостай старонкі, задрукаванай газетнай рознасцю — сім-тым — да выбару і густу чытача, і восьмай — на закуску — дабраным гумарам, вядучыя старонкі „Нівы" запаўняюцца аб'ектыўнага характару артыкуламі журналістаў. Стварае гэта для чытачоў добрыя магчымасці выбару вартаснай і цікавай стравы. Адасоблены з'яўляецца літстаронка, недарэчная, недапасаваная да цэласці газеты. Наколькі ўся „Ніва", а асабліва „Трыбуна чытачоў", палыхае кіпучай дзейнасцю, „белавежцы" ахоплены ўсяцэла загачваннем сваёй старонкі цяжкастраўнай, незразумелай (а гэтым і не чытабельнай) паэзіяй. І што найгоршае, робіць гэта з самаўпэўненасцю ў дасканаласць свайго дзела, быццам небывалага ў літаратурным свеце наватарства. То ж ненармальная з'ява. Літстаронка павінна быць вядучай, захапляючай, узорнай. То ж гэта старонка творцаў! На добры лад літаб'яднанне даўно ўжо павінна выдаваць журнал „Белавежа", а не туліцца да „Нівы" раз у месяц (а то хваліць бога) з некалькімі (хоць ты плач — чытач) вершамі. А ну вас!..

Дзядзька Квас

ФОТА ПА ЗАКАЗУ — PUSSYCAT

Заказвалі: Данута Янчарак з Фальваркаў Тыльвіцкіх і Тарэса Мячкоўская.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: О. працаваў настаўнікам 26 год. Яму споўнілася ўжо 56 год. Ён з'яўляецца ветэранам вайны і належыць да Саюза барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю. Ці можа ён ужо перайсці на пенсію?

АДКАЗ: Паводле закону з 23 кастрычніка 1975 года аб далейшым павелічэнні належнага ветэранам і вязням канцэнтрацыйных лагераў, ветэраны і вязні канцэнтрацыйных лагераў, якія працуюць, могуць па сваёй просьбе перайсці на пенсію. калі ім споўніцца: мужчынам 60 год, а жанчынам 55 год, калі маюць стаж працы, патрэбны да атрымання пенсіі, г. зн. мужчыны — 25 год, а жанчыны — 20 год. О. як настаўнік і без гэтага закону мае права перайсці на пенсію, калі яму споўніцца 60 год. Узнікае пытанне, ці на аснове гэтага закону ўзрост, у якім ён можа перайсці на пенсію, можа быць скарочаны на далейшыя пяць год. Паколькі цытаваны закон выразна ўстанаўляе, што можа пайсці на пенсію мужчына, якому споўнілася 60 год, і жанчына ў 55 год, а няма ў ім правіла, што тым працаўнікам, якія маюць права перайсці на пенсію ў гэтым узросце, незалежна ад гэтага закону можа быць узрост, у якім могуць перайсці на пенсію, яшчэ на пяць год скарочаны, на пастаўленае пытанне трэба адказаць, што О. не можа патрабаваць перавядзення яго на пенсію раней, чым яму споўніцца 60 год.

Куток практычных ведаў

ПРА НАША ЗДАРОЎЕ І ЛЕКАМАНІЮ

У апошні час назіраецца паўсюднае злоўжыванне лякарствамі. Што з'яўляецца прычынай гэтага?

У сувязі з развіццём навукі на рынак уводзіцца ўсё большая колькасць лячэбных сродкаў. У людзей ствараецца ўражанне, што кожную хваробу ці нават яе першыя прызнакі можна ліквідаваць пры дапамозе адпаведнага лякарства. І таму паўсюдна прымаюць самыя розныя сродкі, каб ліквідаваць нават самую дробную хваробу ці недамаганне.

Асабліва расце выкарыстоўванне супакойваючых лякарстваў, якія папраўляюць настрой і самаадчуванне, змяншаюць напружанне, папраўляюць кардынацыю мышлення, паляпшаюць здольнасць да працы. Паколькі гэтыя лякарствы выдаюцца на рэцэпты, дайшло ўжо да таго нават, што пацыенты проста націскаюць на дактароў, каб ім іх выпісвалі. На шчасце, рынак у Польшчы не засыпаецца бязвартаснымі лякарствамі. За гэтым сочыць камісія лекаў пры міністры здароўя і грамадскай апекі. Ёсць аднак праблема і са злоўжываннем вартаснымі лякарствамі, напрыклад, вітамінамі, якія прымаюцца ў нашым грамадстве ў празмерных колькасцях. Людзі не думаюць аб тым, што занадта частае прыманне вітамінаў у таблетках можа адмоўна ўплываць на прысвойванне вітамінаў з харчоў, а занадта вялікая доза вітаміна А ці Д можа нават выклікаць канкрэтныя паталагічныя станы.

У сувязі з гэтым неабходна перасцерагаць людзей перад небяспечным злоўжываннем лякарствамі. Прыкладаюцца вялікія намаганні да таго, каб выпускаць на рынак лякарствы з мінімальнай ступенню шкоднасці. Няма аднак лякарстваў цалкам няшкодных. Таму нават найлепшыя лякарствы, калі іх прымаць даволі доўга і без кантролю доктара, могуць выклікаць ускладненні. Апрача таго, варта ведаць аб тым, што лякарствы, якія прымаюцца адначасова, узаемадзейнічаюць, выклікаючы так званую інтэракцыю. Можа быць яна станоўчая (калі адно лякарства дапамагае дзеянню другога), але можа быць таксама шкодная (калі нейкае лякарства нейтралізуе ўплыў іншага або ўзмацняе яго дзеянне так моцна, што могуць выступіць таксічныя рэакцыі).

Нельга прымяняць лякарстваў, якія рэкамендуюць вам знаёмыя, бо некаму там яно дапамагло. У часе лячэння ў двух дактароў розных спецыяльнасцей неабходна інфармаваць абодвух, якія лекі прымаюцца. Не варта рабіць з хаты аптэчнага складу, бо лякарствы псуюцца і ў іх могуць узнікаць зусім іншыя рэчывы, шкодныя для здароўя.

Эскулап

Дарагое Сэрцайка! Мне 20 год. Выйшла я замуж два гады назад. Жылі мы добра і згодна. Але ад нейкага часу Янка вельмі змяніўся — сварыцца са мной, а я ж яго вельмі кахаю. Аднойчы вечарам выйшла я з хаты і што ўбачыла. Мой Янка ішоў па вуліцы, абняўшыся з незнаёмай мне дзяўчынай. Вярнуўся дамоў, але я яму нічога не сказала. Парай, „Сэрцайка", што мне рабіць?

Яўгенія

Яўгенія! Не хачу цябе пужаць, але здаецца, Янка зацікавіўся новай дзяўчынай. І гэтая змена ў яго паводзінах па той прычыне. Раю пагаварыць табе з мужам неадкладна, каб перарваць сувязь з гэтай дзяўчынай, бо чым далей, тым мацней можа ён заангажавацца пачуццямі. Ты выйшла замуж у 18 год, пэўна, і муж твой таксама малады. У такіх маладых людзей пачуцці пераважна нетрывалыя, хутка ўспыхаюць і хутка гаснуць. Таму небяспечна такім маладым жаніцца. Яны ж кіруюцца выключна пачуццямі. Не бачаць тады адмоўных рыс характару. Усе хібы прыкрыты дымнай заслонай пачуццяў. А яны астываюць хутка. Дымная заслона развейваецца і паказваецца рэальны вобраз партнёра з яго хібамі. І часта ў роспачы, хапаючыся за галаву, хлопец ці дзяўчына кажа: „Як я выйшла за цябе, дзе былі мае вочы?!" І хацелася б вырвацца з гэтага, але, на жаль, позна, пераважна пішчаць ужо малышы. Такі пераважна бывае фінал жаніцьбы неразважлівых і непадрыхтаваных яшчэ да сямейнага жыцця маладажонаў. Каб не было расчараванняў, вазьміце пад увагу вышэй сказанае, хлопцы і дзяўчаты!

Сэрцайка

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне! У першых радках віншую цябе з новым 1979 годам. Жадаю табе перш за ўсё здароўя, поспехаў у тваіх справах і многія лета. Я сюды ў Белавежу прыехала з СССР у госці да цёці. Пабуду тут яшчэ тры тыдні. У мяне да цябе вялікая просьба: каб ты мне разгадаў мой сон і напісаў на працягу гэтых трох тыдняў, нягледзячы на чаргу ў сваёй „Ніве".

Мне снілася, што хаджу я па садзе, і на кожным дрэве там растуць яблыкі, але старыя і чорныя, усе паморшчаныя, а я хачу з'есці, але не хачу маленькага і паморшчанага яблыка. Хаджу па садзе і прыглядаюся да дрэў. Ізноў бачу: на адным дрэве вісіць яблык, вялікі, чорны, гладкі, немаршчыністы. Я ўзяла палку, бо яблык высока вісеў, і хацела сабе яго збіць. Ды толькі дакранулася да яблыка і на гэтым прачнулася. Адзначаю, што мой татка ляжыць у бальніцы, а яму ўжо 87 гадоў. Мусіць, на яго гэты сон. Будзь так добры, мілы Астроне, разгадай мой сон, будзь так добры. Напішы праўду.

Клаўдзія

Клаўдзія! На жаль, і я не магу цябе пацешыць. Няма ўпэўненасці толькі ў тым, што гэты сон будзе датычыць якраз твайго бацькі. Аднак яблыкі заўсёды абазначаюць нейкую сварку, клопаты, непрыемнасці. Твае ж яблыкі былі на дадатак яшчэ чорныя.

Астрон

Этнаграфічнае акенца

Элемент ганка пры мяшчанскім доміку на вул. Пушкіна ў Бельску. Фота М. Гайдука.

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Кох павесіў трубку і, яўна задаволены сабой, зноў пачаў хадзіць па кабінеце.

— Ну як, вы задаволены? — спытаў ён, спыніўшыся перад Родэ.

— Не ведаю, ці выратуе гэта твор, але калі вы так вырашылі, пан рэйхскамісар... — няўпэўнена пачаў вучоны.

— Бачыце, трэба падрыхтаваць адпаведную глебу, пераканаць усіх, што твор сапраўды пад пагрозай. Раскрытыкуем Розенберга і яго людзей за дрэнную ахову помнікаў. У нашым распараджэнні цэлы тыдзень. Потым з'явіцца першы артыкул. Перш чым Розенберг пашле туды сваіх людзей, пройдзе яшчэ два дні. І зноў трывожны сігнал у друку. І тады ў апошнім артыкуле мы напішам, што армія звярнулася да нас з просьбай забраць твор. Гэта нам поўнасцю развяжа рукі. Калі людзі Розенберга прыедуць у Царскае Сяло, Янтарны пакой ужо будзе ўпрыгожваць кенігсбергскі замак. Заўтра можаце пачаць рыхтаваць залу, у якой мы размесцім ваш цуд. А праз два дні вы адправіцеся пад Ленінград да фельдмаршала Кюхлера. Ён будзе ў курсе спраў...

Інтрыга была хітра задумана. Гаўляйтэр не меў права адкрыта забраць пакой. І не меў гэтага права па дзвюх прычынах. Па-першае, таму, што ён знаходзіўся не на яго тэрыторыях, а ў так званым нядаўна створаным „Остландзе", рэйхскамісарам якога быў не хто іншы, як сам Альфрэд Розенберг. А, па-другое, начальнікам спецыяльнага батальёна, які займаўся нібыта аховай помнікаў мастацтва, а фактычна грабяжом каштоўных скарбаў на акупіраваных тэрыторыях Еўропы, быў зноў жа... Альфрэд Розенберг. Вось чаму, калі б Кох дзейнічаў адкрыта, яго маглі б абвінаваціць у грабяжы. Затое інтрыга давала магчымасць увесці ў гульню трэцюю асобу або вермахт, што давала Коху магчымасць прыкінуцца занепакоеным лёсам вялікіх твораў мастацтва.

МІСІЯ ФОН КЮНСБЕРГА

Штурмбанфюрэр СС Вільгельм фон Кюнсберг прачнуўся позна, з цяжкай пасля папойкі галавой. Па праўдзе кажучы, яго разбудзіў тэлефон. Званіў ад'ютант. Паўгадзіны ўжо ён павінен быў знаходзіцца ў сваім кабінеце. Як апалелы, ён зляцеў з лесвіцы. Пераскокваючы адразу па тры прыступкі. А праз пяць мінут ужо вадзіцель пакінуў машыну ля дома нумар шэсць на Герман Герынг штрасэ. Тут знаходзіўся батальён СС, які складаўся з вучоных-мастацтвазнаўцаў, адкамандзіраваных у распараджэнне Розенберга. Батальён насіў шыфр „ЕРР" (Эйнзацштаб рэйхслейтэр Розенберг), а проста яго называлі „Эйнзацштаб".

— Гер штурмбанфюрэр, — вітаў яго дзяжурны ад'ютант, — пазваніце рэйхсфюрэру.

Ён набраў знаёмы нумар і праз мінуту пачуў знаёмы голас свайго шэфа.

— У бліжэйшы час вас выкліча Розенберг, — сказаў Гімлер. — Рыхтуецца паездка. У спецыяльнай місіі вам даручана камандаванне другой ротай, кенігсбергская газета б'е трывогу, што каштоўныя творы мастацтва кінуты на волю лёсу. Зайдзіце да мяне, я дам вам падрабязныя ўказанні.

Праз некалькі дзён другая рота батальёна СС — „Эйнзацштаб" выехала з Берліна на ўсход. У першай машыне ехаў фон Кюнсберг з прафесарам Любке, экспертам па янтары аднаго з берлінскіх музеяў.

У ЦАРСКІМ СЯЛЕ

А ў гэты час група з Кенігсберга набліжалася да Царскага Сяла. Доктар Родэ глядзеў на страшэнныя вынікі жорсткага акупацыйнага рэжыму. Ён бачыў людзей, якія паміралі з голаду, а іх пераганялі з месца на месца, як жывёлу; бачыў дзяцей, якія выпрошвалі хлебныя скарынкі. Вучоны, адарваны ад сапраўднасці, быў узрушаны выглядам краіны і людзей, да якіх ён ніколі не адчуваў нянавісці. Толькі цяпер ён зразумеў, як далёка зайшоў Гітлер і яго ідэалогія, зразумеў на што здольныя яго суайчыннікі. Гэта наводзіла яго на невясёлыя думкі.

Царскае Сяло было забіта войскамі. Па вуліцах цягнуліся танкавыя часці, накіроўваючыся ў бок блізкага фронту. Ад п'яных салдат не было праходу. З палацаў даносіліся песні і п'яныя крыкі. Там былі раскватараваны цэлыя падраздзяленні СС і арміі. Старадаўняя мэбля валялася па вуліцы, а п'яныя салдаты спалі на раскошных канапах. Пахла гарам.

Родэ з жахам глядзеў на гэты малюнак спусташэння. Вадзіцель, якога падганяў вучоны, з цяжкасцю прабіваўся да штаб-кватэры фельдмаршала Кюхлера.

Гітлераўскі маршал сустрэў доктара з п'янай гасціннасцю: ён якраз наладзіў адну са сваіх штодзённых папоек. Ён запрасіў Родэ да стала, але той адмовіўся, спасылаючыся на занятасць справамі. Родэ папрасіў дазволу разабраць і вывезці пакой. Праз некалькі мінут ад'ютант уручыў яму дакументы.

А крыху пазней Родэ, пры мігатлівым святле свечак разглядаў непаўторны ў сваёй прыгажосці Янтарны пакой.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

ВЯЛІКІ КУЛЬТУРНЫ АГЛЯД

У канцы 1978 г. арганізавалася на Беласточчыне надта цікавая ваяводская праграма: біржа цэнтраў і дамоў культуры. Былі гэта сустрэчы дзеячоў культуры. Арганізатары прадбачылі ў біржы багацце зместу, форм і метадаў культурнай дзейнасці, магчымасць іх абмену. Біржу ацэньвалі: Ваяводскі дом культуры, Ваяводскае праўленне ЗСМП і прафсаюзы.

Раённыя біржы адбыліся ў Гарадку, Сямяцічах, Саколцы, Бельску, Дуброве, Лапах, Гайнаўцы і Моньках.

Хачу затрымацца на біржы, арганізаванай у Гайнаўцы. Складалася яна з дзвюх частак. Адкрыццё і першыя канцэрты мастацкіх калектываў адбыліся ў доме культуры „Ляснік". Другая частка — канцэрты і выстаўкі народнай творчасці — адбылася ў доме культуры „Гурнік". У біржы выступалі такія калектывы, як „Арэшкі", керамічны завод са Старога Ляўкова, жанчыны з Міклашэва, Вітава, Старога Корніна, вучні Ляснога тэхнікума з Белавежы, гітарны аркестр з Нараўкі і іншыя. Сваю праграму далі дзіцячыя калектывы, якія працуюць пры гарадскіх дамах культуры ў Гайнаўцы. Сярод салістак была Ганна Стахвіюк з Трасцянкі — лаўрэат конкурсаў беларускай песні.

Вакол сцен „Гурніка" былі экспанаваны выстаўкі. Гайнаўскія дамы культуры паказалі працы народнага мастака Г. Курадчыка, разьбу, траву-зуброўку, чырвонае дрэва з ясеня і іншыя.

Ля выстаўкі з Нараўкі варта было затрымацца пры драўляных перачніцах Янкі Каліноўскага з Міклашэва, капаньках з Пасек, гаршкоў з Лукі, ці вышыўкі Яніны Стульгіс з Нараўкі.

Нараў зацікавіла сівакамі з Уснаршчыны, зубрамі Л. Самойлюк з Храбостоўкі, а таксама смакаваннем кішкі.

Гайнаўская гміна частавала пранікамі, паказала цікавыя ручнікі, вырабы з саломы.

Саламянкі і іншыя саламяныя вырабы, тканыя дываны дэманстраваліся ГОКам у Дубічах Царкоўных. ГОК у Белавежы зацікавіў вырабамі з дрэва.

Дзеячы культуры з нашага ваяводства маглі за жэтоны купіць цікавыя памяткі — вырабы майстроў гайнаўскага раёна. Былі падпісаны ўмовы далейшага супрацоўніцтва. Аўтары дэманстраваных вырабаў атрымалі ганаровыя дыпломы, дырэктары ГОК — падзяку ад арганізатараў. Гэта быў сапраўды поўны агляд дасягненняў культуры на Гайнаўшчыне.

Шкада, што не прынялі ўдзелу ў біржы гміны Кляшчэлі і Чаромха. Быў бы яшчэ паўнейшы вобраз нашых культурных дасягненняў.

А. З.

Шчырае спачуванне
і глыбокі жаль
з выпадку трагічнай смерці
сына ІВАНА
выказваюць
МІХАСЮ КРАСОЎСКАМУ
(„Дзядзьку Квасу")
карэспандэнты
і рэдакцыя „Нівы".

СЫЛЬСКІ МАЛЮНОК

Чорнійе далеко ліыс,
Жэнэ віетёр
Сніыжну задымку,
Сонце бліішчыт на снігові.
Баба віедрамі бразкайе,
Пахнэ свіежым молоком,
А мороз малюйе на окнові.
З клуні выбіг куот,
Выскочывшы з буды,
Забрэхав собака.
Усадьба занэсяна бугрaмы.
Старый діыд прокопуйе стэжку,
Раптом з-за нэбосхілу показавсь
Караван хвуор з дровамы.

Іван Кірызюк

НАВУЧЫЦЦА ЕЗДЗІЦЬ МАШЫНАЙ

Асяродак матаровага навучання нумар 8 у Гайнаўцы вядзе курсы катэгорыі А+В+Г. У 1978 годзе правялі мы 19 такіх курсаў. Правы весці машыну атрымала разам 750 асоб, у тым ліку 62 асобы — правы кіраваць матацыклам і 82 асобы — правы кіраваць трактарам.

ПЗМот вядзе курсы не толькі ў Гайнаўцы, але і ў Нараўцы, Нарве, Белавежы і Дубічах Царкоўных. Ідуць заняткі на курсах у Ляшуках, Грабаўцы і ў ліцэі № 9 імя Марыі Складоўскай-Кюры ў Гайнаўцы. Былі арганізаваны курсы ў Бельску і ў добраахвотным гуфцы працы ў Гайнаўцы.

Яўген Янцэвіч,
кіраўнік асяродка матаровага навучання ў Гайнаўцы

З РЭПІСКАЎ У КУРАШАВА

Я пастаянны чытач вашага часопіса „Ніва", у якой знаходжу шмат цікавых артыкулаў. Закранаеце вы многа праблем вясковага жыцця і пераважна з Беласточчыны.

Таму я звяртаюся да вас з наступнай справай. На адрэзку дарогі з Рэпіскаў у Курашава ёсць вельмі нядобры кусок дарогі даўжынёй да 200 метраў, кудою проста немагчыма не толькі праехаць, але нават прайсці. Ніхто гэтай дарогі і не думае направіць, ніхто ніколі яе не даглядаў, як бы па дарозе гэтай не ездзілі людзі.

На гэтым адрэзку быў заваліўся прапуст. Гэты пропуст дарожны абвод у Нарве ўставіў, хоць і не скончыў работы, бо не засыпалі яго зямлёю, таму ён вельмі хутка зноў знішчыцца.

Памажыце заняцца гэтай справай. Трэба дарогу абавязкова направіць і працу закончыць, каб тое, што зроблена, не змарнавалася. Аб'езду ў гэтым месцы няма, таму гэтая дарога такая важная для акалічных людзей.

Я. Анішчук,
Максімоўшчына

І ВАЗЬМІ ТУТ РАЗБЯРЫСЯ!

ТавАрыш рэдактар, каб цяпер паспець за жыццём, трэба безупынна чытаць усе манітары, рашэнні, газеты. Розныя такія паперы, ну, і нікуды не выязджаць з горада. Бо я, напрыклад, выехаў неяк з Беластока і ўжо адстаў ад жыцця, загубіўся.

Нядаўна яшчэ, бывала, стаіш на аўтобусным прыпынку і бачыш, як з аўтобуса выходзяць людзі і па-сяброўску перадаюць адзін другому выкарыстаныя білеты. Тыя, што ўваходзяць у аўтобус, едуць далей тым самым білетам і ўсё добра. Ну, бо што каму баліць, калі чалавек з Выгоды, за паўтара злотага прыехаўшы на вуліцу Варшаўскую і тут вылезшы з аўтобуса, перадасць білет таму, хто хоча ад Варшаўскай заехаць на Новэ Място? Нічога, ніхто не вінаваты, што шафёр на кожным прыпынку затрымліваецца.

А цяпер усё перамянілася. Выходжу я з Ваяводскага праўлення ЗБоВіД і падыходжу на прыпынак тройкі. Была гадзіна 15^{30}. Прыехала мая тройка, людзі выходзяць і ніхто нікому не перадае білетаў — гэты факт кінуўся мне ў вочы. Пасля ўсе ўваходзяць вінтом, бо цесна і такім самым спосабам мяне запіхаюць аж пад акно да білетнага касоўніка. Я, як добры грамадзянін, хуценька выцягнуў з кішэні абанемент і скасаваў праезд. Але бачу, што ніхто больш гэтага не робіць, і мурашкі пабеглі мне па шкуры. Думаю сабе: чаму ж я такі дурны? Замест пачакаць і разгледзецца, што будуць рабіць іншыя, я па старой модзе хутка скасаваў свой білет. Касоўнікі ў аўтобусах маглі застацца. Але гэта зусім не сведчыць, што трэба імі карыстацца. Даехаў я ў такім дурным разважанні аж на вуліцу Каперніка іканчаткова пераканаўся, што аўтобусы ў Беластоку сталі бясплатныя. Бо аніводная асоба не зрабіла такога глупства, як я. Сорамна мне, што адстаў ад беластоцкага жыцця. Я проста не ведаў, што тут пацішку знеслі плату за праезд аўтобусам. Цяпер узяў і выкінуў у смецце свой абанемент з адной дзіračкай. У гэтай галіне многа ваяводскіх гарадоў адстае ад Беластока. Там, чорт вазьмі, трэба плаціць за праезд.

З пашанай
Васіль Петручук

КАЛІ СКОНЧЫЦЦА БАЛАГАН?

У 1976 годзе я атрымаў паперку, каб заплаціць 448 зл. за 1976 г. і 269 зл. за 1975 год, разам 717 зл. — за чышчэнне меліярацыйных раваў у аб'екце „Фальваркі II".

У гадах 1975 і 1976 там праводзіліся меліярацыйныя работы. І працаўнікі Саюза водных суполак там увогуле не чысцілі раваў.

20 лістапада 1976 года зайшоў я ў Саюз водных суполак у Беластоку на вуліцу Сланімскую 38 і кажу, што ў гэтым годзе і ў мінулым ніхто не даглядаў меліярацыйных равы, а меліярацыйнае прадпрыемства выконвае там свае работы. Дык за што нам, сялянам, кажуць плаціць за кансервацыю раваў? Мне адказалі: чысціць ці не, а плаціць трэба. Я заплаціў 717 зл. (№ квітанцыі 049617) і выйшаў злосны.

Потым аб усім напісаў у „Ніву". Быў змешчаны мой артыкул, а пасля быў адказ, што ўплачаную суму перакінуць на 1977 і 1978 гады, калі не захоча хто забраць грошы назад. За 1977 год мне адлічылі 325 злотых, а рэшту сказалі, што адлічаць за 1978 год, ды яшчэ застанецца надплата на 1979 год. І вось, наказ заплаты прыслаў Беласток за 1978 год, а прыпамненне філіял водных суполак у Нарве.

Што мне цяпер рабіць, не ведаю, ці ехаць у Беласток, ці плаціць другі раз?

Карэспандэнт
М. Лук'янюк

УРАЧЫСТЫ З'ЕЗД ВЫПУСКНІКОЎ

Адзіны беластоцкі гуманітарны ВУЗ — Філіял Варшаўскага універсітэта, адзначыў 10-годдзе свайго існавання. З гэтай нагоды адбыўся з'езд выпускнікоў.

Ініцыятыва нарадзілася сярод працаўнікоў школы. На чале арганізацыйнага камітэта стаў намеснік кіраўніка філіяла дац. др П. Мытнік. Вельмі актыўна працавалі мгр Ц. Куклё, мгр Б. Забельскі і мгр С. Скаўронскі.

Даклад аб дасягненнях, заданнях і ролі школы ў жыцці Беласточчыны прачытаў дац. др П. Мытнік. У другой частцы выступіў хор школы, а пасля поўдня на ўсіх чатырох аддзяленнях філіяла выпускнікі сустрэліся з сваімі дэканамі і выкладчыкамі.

На заканчэнне адбыўся вялікі баль. На ўрачыстасць прыехала некалькі соцень асоб з розных мясцовасцей. З'езд быў доказам, што выпускнікі помняць і цэняць сваю школу. **(м)**

ВЫКАНАНА КАРЫСНАЯ ПРАЦА

Не так даўно ў „Ніве" была надрукавана заметка аб недахопах дарожных знакаў у Нараўцы і гміне. Сапраўды так яно ёсць. Але ўлады гміны заняліся ўжо гэтай праблемай. З дапамогай прыйшлі тут гарцэры мясцовай школы ў Нараўцы і іншых школ у гміне. Усе дамы атрымалі новыя нумары. Нумары надта выразныя. Гэта моцна дапамагло спісовым рахмістрам у нацыянальным спісе, які нядаўна прайшоў.

У самой Нараўцы гарцэры ўмацавалі на дамах на скрыжаваннях назвы вуліц. Невялікая праца, а якая карысная!

А. З.

ЦІ ТАК ПАВІННА БЫЦЬ?

У Крывяцічах ёсць вялікая мураваная святліца. Тут існуе клуб „Руху". Зімою людзі маюць больш вольнага часу і таму вечарамі збіраецца тут многа старэйшых і моладзі. Ёсць дзе правесці вольны час, выпіць каву, купіць цукеркі. Моладзь у святочны час арганізуе тут музыкі.

Аднак святліца не выглядае так, як павінна. Патрэбны рамонт. Трэба памаляваць сцены ўнутры, трэба ўставіць пабітыя шыбы ў вокнах, даць вугаль на агграванне печкі. Ніхто аднак не займаецца гэтым. Дзе ж вясковы маладзёжны актыў, улады гміны?

Іван Кірызюк

АД ГАЙНАЎСКАГА КАРЭСПАНДЭНТА

Рэдактар, гляджу я ў свой дзённік высланых у рэдакцыю артыкулаў і заметак і бачу, што ў вас няма ўжо нічога майго да друку. І так, у мінулым годзе думаў закончыць сваю журналісцкую дзейнасць, а пры вашай дапамозе ў 1977 годзе надрукавалі 72 артыкулы, тым самым апынуўся я ў перадавіках сярод карэспандэнтаў.

Падумаць толькі — 72 артыкулы на 73 высланыя! Вялікае дасягненне! Дзякуй вам за яго. І за дапамогу.

Выбіўся я неяк у апошнім часе з пісання, а ўжо ж бяжыць новы 1979 год. Таму, калі прыдасца, калі ласка, прыміце кароткую заметку аб Гайнаўцы.

*

Былы Гайнаўскі павет ляжыць на такой раўніне, што праедзеш 15 кіламетраў і не ўбачыш ніводнага ўзвышша. Трошкі ёсць узгоркаў каля карыта рэк Нарвы і Нараўкі, дзе дзеткі зімою могуць паездзіць на санках і лыжах.

Горад Гайнаўка ляжыць на ўскраіне Белавежскай пушчы, дзе апрача чыгуначнага насыпу няма ніводнага ўзгорачка, і гайнаўскія дзеці зусім не маюць дзе зімою пагуляць. Але гэта ўсё ўжо мінулае, бо ў пазапрошлым годзе цэнтр спорту і рэкрэацыі ў Гайнаўцы пабудаваў на вуліцы Варынскага слізгаўку, асветленую, на якой заўсёды поўна моладзі. А ў канцы мінулага года праўленне горада зрабіла ў парку 30-годдзя гару, вышынёю ў 4 метры, з якой дзеці з'язджаюць.

Ад імя ўсіх дзяцей шчыра дзякуем начальніку горада.

Э. Вайсковіч

НЕ ЛЕПШ, А ГОРШ

У „Ніве" № 51 (1190) ад 17 снежня 1978 года быў змешчаны артыкул Валянціны Грынявіцкай пад загалоўкам „Хацелі лепш, выйшла горш". Я згаджаюся, што аўтар тут напісаў праўду. Але не вінаваты тыя, хто стараўся, каб аўтобусы ездзілі праз вёску Белкі.

Тут стараліся з думкай аб дзецях, каб можна было ім даехаць у школу. Толькі ўлады ПКС не пайшлі нам на руку. Стараўся за аўтобус намеснік дырэктара гмінкай школы ў Нарве Юшкевіч Канстанцін, стараўся кіраўнік сельскагаспадарчай службы Асташэўскі Раман і некалькі іншых асоб. Тут была думка: не адкрываць новага курсу, а праязджаючыя аўтобусы з Беластока ў Гайнаўку праз Трывежу павярнуць праз Белкі — Агароднікі — Іванкі і з Гайнаўкі наадварот. Па шашы засталася б невялікая вёска Анцуты, ды там хапіла б аўтобусаў, якія едуць праз Насады. Было б гэтак вельмі добра.

Адносна аўтобуса, які спамянуты ў артыкуле В. Грынявіцкай, трэба сказаць праўду, што ён ездзіць, як хоча. Калі ўвечары з Трасцянкі хто хоча аўтобусам прыехаць у Белкі, дык вымушаны маліць шафёра, каб ён павярнуў і заўсёды з свайй трасай, бо шафёр паварочвае ў Трасцянкі і проста едзе ў Нарву. Калі мне трэба ехаць у Гайнаўку, я заўсёды ўвечары пагляда, ці аўтобус будзе праязджаць, калі будзе, дык заўтра паеду. І так здарылася 5 снежня, увечары ў свой час праехаў аўтобус. Заўтра, думаю, паеду. А 6 снежня аўтобус увогуле не прайшоў. Толькі ў Агародніках заварнуўся і паехаў назад. Мне аб гэтым і не хацелася пісаць. Бо што напішаш, то дырэкцыя ПКС адказвае: „Брак табору, брак шафёраў, перапрашаем". Цікава толькі, ці дырэкцыя палепшае ўмовы працы шафёраў, што яны так часта ўцякаюць. Каб дырэктары часцей самі ездзілі аўтобусамі па лініях, пачулі б, што людзі гавораць пра іх.

А аб аўтобусах, якія ездзяць з Гайнаўкі праз Агароднікі ў Трасцянку, няма што і ўспамінаць. Яны ездзяць, як захочуць. А то й каля Барташа, бывала, затрымаецца збіраць грыбы і завернецца назад. Варта аб гэтай справе падумаць сур'ёзна.

М. Лук'янюк

Імпартгумар

СІЛА ЎНУШЭННЯ

Па настойлівай просьбе жонкі я разам з іншымі выданнямі выпісаў і часопіс „Здоровье“.

Першы нумар быў прачытаны ад першай да апошняй старонкі. Асобныя артыкулы жонка перачытала нават паўторна.

Ноччу нечакана разбудзіла мяне і шэптам спытала:

— Ты не ведаеш, ад чаго можа балець сэрца?

— Не ведаю, — адмахнуўся я.

— А ведаеш, колькі за суткі сэрца пераганяе крыві?

— Не ведаю, — прызнаўся я, адчуўшы, што да раніцы мне не прыйдзецца заснуць. А мне так трэба прыйсці на работу са свежай галавой — галоўнаму архітэктару прапаноўваю свой праект забудоўкі нова́га мікрараёна за горадам.

— А я прачытала, што амаль дзесяць тысяч літраў...

Я ўжо, здаецца, засынаў, а ў мяне над вухам працягвалася лекцыя пра бранхіяльную астму, пра курэнне і карысць свежага паветра...

Праз некалькі дзён жонка пачала скардзіцца:

— Захварэла я, Віцечка, — у мяне, відаць, парнекапытацынуліт...

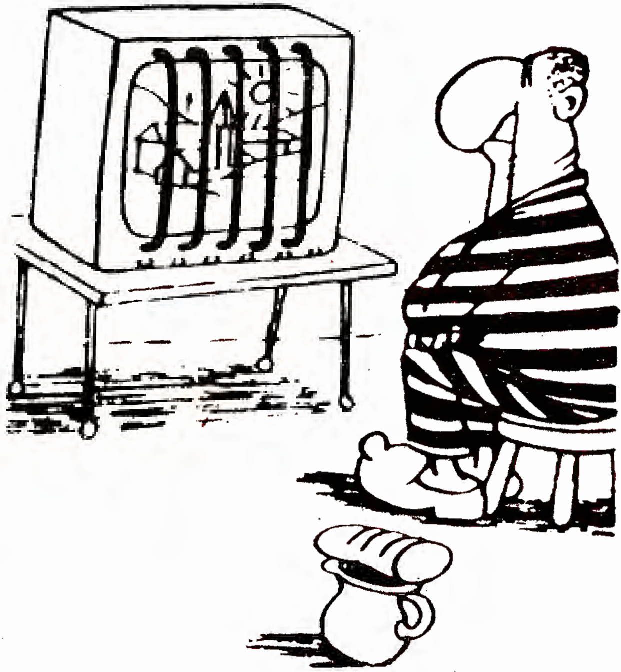
— З чаго ты ўзяла! — не паверыў я, не ведаючы, што за такую страшную хваробу яна знайшла сабе. Шчокі ў жонкі былі здаровыя, чырвоныя, толькі ў вачах палыхаў страх.

— У часопісе вычытала...

На наступны год я выпісаў жонцы „Спорт“. Адразу ж, прачытаўшы першы нумар, жонка кінулася па магазінах, і ў хуткім часе ў нас паявіліся гімнастычныя палкі, кольцы, ленты, мячы і многае іншае спартыўнае прыстасаванне...

З гэтага часу жонка не гаворыць пра хваробы, а ўсё наводзіць гутарку пра спорт.

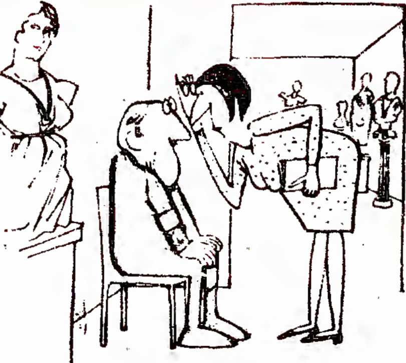
Анатоль Бароўскі

Залаты чалавек, але якой нізкай пробы!

НІЎКА

У музеі.

ХАЛАСЦЯЦКІЯ ПРЫЧЫНЫ

— Чаму дасюль ты нежанаты?
— Няма машыны яшчэ ў Наты.
Не ўмее Стася гатаваці,
У Ганны дужа злая маці.
Слабы заробак у Мальвіны,
Благі характар у Грыпіны.
Аnэта знаецца з другімі,
Яшчэ не ездзіў я да Рымы,
Не дабяруся да Настусі,
А Магдалены я баюся...
. . . .
Ды часта клікае Параска...
Вось вам прычыны, калі ласка.

Андрэй Лешчанка

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Турыст прыйшоў у брытанскі музей у панядзелак і ўбачыў, што ён зачынены. Ён доўга надакучваў служыцелю пытаннем, чаму музей зачынены, пакуль той не вытрываў:

— Разумееце, адна з нашых мумій памёрла на мінулым тыдні, і сёння пахаванне.

*

Амерыканская пара вярнулася з падарожжа па Еўропе.

— А вы былі ў Венецыі? — спыталі іх.

— Так, мы туды прыехалі, — сказала жонка, — але ўсе вуліцы былі заліты вадой, і людзям даводзілася ездзіць на лодках, так што мы там не спыніліся.

*

Габраўка спазнілася на вечарынку.

— У швачкі затрымалася, ці што? — пытаецца ў яе сяброўка.

— Ды дзе там — гадзіны дзве ў парфюмерным магазіне пратарчала.

— У чарзе стаяла?

— Не, чакала, пакуль мая сукенка насыціцца пахам духоў.

ПА ЗУБАХ

Кастусь да афіцыянта:

— Я магу ўстанавіць узрост прынесеных вамі курыцы па зубах.

— Выбачайце, але ў курэй, наколькі мне вядома, няма зубоў.

— Пры чым тут куры? Я гавару аб сваіх зубах!

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ірэны Якубюк з Дашаў змяшчаем песню

JESIENNE RÓŻE

słowa: Andrzej Włast
muzyka: Artur Gold

Tak niedawno był maj,
byliśmy tak szczęśliwi,
uśmiechnięci i tkliwi,
któż te dni znów ożywi?
Chłodną rękę swą daj,
spójrz mi w oczy i powiedz,
czy mnie kochasz? Ja wiem,
to jest złuda i snem.

Jesienne róże,
róże smutne, herbaciane,
jesienne róże są jak usta twe kochane.
Drzewa w purpurze ostatni dają nam schron
a serca biją jak dzwon,
na jeden ton...
Jesienne róże szepcą cicho o rozstaniu,
jesienne róże mówią nam o pożegnaniu.
I w liści chmurze idziemy przez parku głusz,
jesienne róże więdną już. Jesienne już.

Ty nie kochasz mnie już,
tak jak dawniej to było,
całą uczuć swych siłą,
to się wczoraj skończyło.
Dzisiaj więdnie wśród róż
nasza miłość gorąca,
zanim zwiędnie jak kwiat,
pozwól odejść mi w świat.

Jesienne róże...

СЯМЕЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

— Згадзілася яна на тваю прапанову?

— Так, але прасіла яшчэ крыху пачакаць.

— Чаму?

— Яна мне сказала: „Любы, ты будзеш апошнім, за каго выйду замуж“.

МЫ І ДЗЕЦІ

— Як цябе зваць, хлопчык?
— Міколка.
— А па бацьку?
— Не ведаю.
— А як жа мама татку кліча?
— Стары дурніла...

У ЗААПАРКУ

Наведвальніку паказваюць у заапарку клетку, дзе мірна ўладкаваліся разам воўк і ягня.

— Здзіўляюча! — захапляецца наведвальнік. — Як вам гэта ўдалося?

— Вельмі проста. Мы тры разы ў дзень мяняем ягня.

НАВУКА

Прафесар Казяўка да жонкі:

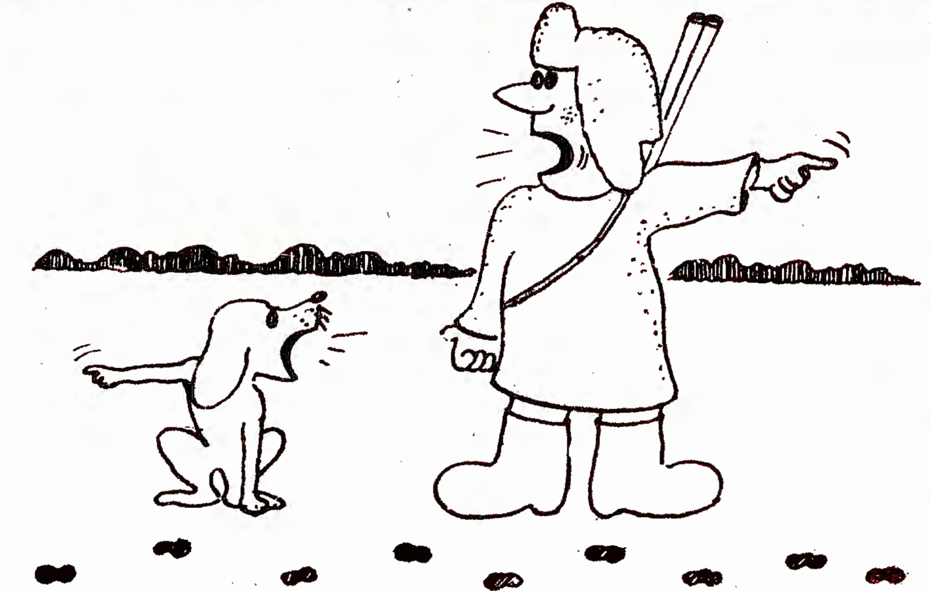
— Гэта страшна. Я праглынуў запінку.

— Нічога страшнага, — супакойвае яго прафесарша. — Прынамсі хоць раз у жыцці ты будзеш ведаць, дзе яна...

ГУМАР З БАРАДОЮ

Панок: — Ваша сядзіба мне вельмі падабаецца, пане гаспадар. Я ахвотна наняў бы ў вас на лета гэтае памяшканне, калі б толькі вунь гэты свінарнік не стаяў так блізка ля хаты.

Гаспадар: — Але ж гэта, паночку, свінням не шкодзіць. Тут кожнае лета жыве хворая пані, а ў мяне, дзякуй богу, яшчэ ніводная свіння не здохла ад гэтага.

КУРЁЗЫ

ЗАБЫЎЧЫВЫ ЖАНІХ

Уявіце сабе стан маладой дзяўчыны, якая пасля шлюбнай цырымоніі даведваецца, што яна будзе не адзінай жонкай свайго выбранніка, а... трэцяй. Такі кур'ёзны выпадак адбыўся не так даўно і ў Інданезіі. Як вядома, мусульманскае заканадаўства дазваляе палігамію — многажонства аж да чатырох жонак. Але з абавязковай умовай: муж павінен забяспечыць ім прымальныя ўмовы для жыцця. Аднак многія азіяцкія дзяржавы мадэрнізавалі гэты звычай. Тры гады назад у Інданезіі быў прыняты закон аб тым, што мужчына мае права на другую жонку са згоды першай. На падставе гэтага закона бацька зняважанай дзяўчыны і прыцягнуў да суда забыўчывага жаніха.

ПРЫВІД-СЛАВУТАСЦЬ

Амерыканскім бюро падарожжаў усё цяжэй прыцягваць турыстаў у сваю краіну. Таму нацыянальнае агенцтва па турызму выпрацавала такую праграму, каб прапанаваць падарожжы ў замагільны свет. Яно выдала вялікі даведнік з указаннем дамоў у ЗША, дзе жывуць... прывіды. У штатах Мэн і Каліфорнія, калі верыць даведніку, існуе больш чым дваццаць такіх месц. Гавораць таксама, што некалькі пасланцоў з таго свету з'явілася паблізу Вашынгтона. Даведнік сцвярджае, напрыклад, што дух П'ера Л'Анфана — француза, які праекціраваў горад, ходзіць цяпер вакол Капітолія ў чаканні, калі кангрэс заплаціць яму за работу.

Нас і калісь наведвалі іншапланецяне, але тады іх называлі нячыстай сілай.